

Raport z działalności
Muzeum Stutthof w Sztutowie
Niemiecki nazistowski obóz
koncentracyjny i zagłady (1939–1945)
za lata 2007–2017

Teksty:

Małgorzata Daniluk, Danuta Drywa, Agnieszka Glazer, Magdalena Idzik, Iwona Kentzer, Agnieszka Kłys,
Katarzyna Krawczyk, Ewa Malinowska, Marcin Owiński,
Waldemar Szymański, Piotr Tarnowski, Bogusława Tartakowska

Przy wsparciu:

Agnieszka Kochończyk, Kamil Krzyszczuk

Redakcja merytoryczna:

Katarzyna Krawczyk
Ewa Malinowska

Koordinacja:

Katarzyna Krawczyk
Ewa Malinowska

Korekta językowa:

Jarosław Kurek

Materiał ilustracyjny:

Ze zbiorów Muzeum Stutthof w Sztutowie, fot. Agnieszka Kochończyk, Kami Krzyszczuk,
Wiesław Leszczyński, Katarzyna Pawlaczyk, Borys Skrzyński, Waldemar Szymański, Piotr Tarnowski

Projekt graficzny i skład: Progetto Duo Karol Tyczyński

Druk: Wydawnictwo Bernardinum Sp. z o. o.

ISBN 978-83-951886-0-2

© Muzeum Stutthof w Sztutowie

ul. Muzealna 6
82-110 Sztutowo
www.stutthof.org

Muzeum Stutthof w Sztutowie.

Niemiecki nazistowski obóz

koncentracyjny i zagłady (1939–1945)

Raport z działalności za lata 2007–2017

Sztutowo 2018

SPIS TREŚCI

I.	ZROZUMIEĆ STUTTHOF	9
II.	KAMIENIE MIŁOWE	10
III.	2007–2017	52
2007 –	1. Wydarzenia	54
	2. Wystawy	55
	3. Działalność naukowa	55
	4. Działalność edukacyjna	55
	5. Gromadzenie zbiorów	56
	6. Działalność dokumentacyjna	57
	7. Inwestycje	57
2008 –	1. Wydarzenia	60
	2. Wystawy	61
	3. Wydawnictwa	61
	4. Działalność naukowa	61
	5. Działalność edukacyjna	61
	6. Gromadzenie zbiorów	62
	7. Działalność dokumentacyjna	64
	8. Inwestycje	65
2009 –	1. Wydarzenia	68
	2. Wystawy	69
	3. Wydawnictwa	71
	4. Działalność naukowa	71
	5. Działalność edukacyjna	71
	6. Gromadzenie zbiorów	72
	7. Działalność dokumentacyjna	73
	8. Inwestycje	73
2010 –	1. Wydarzenia	76
	2. Wystawy	77
	3. Wydawnictwa	78
	4. Działalność naukowa	78
	5. Działalność edukacyjna	79
	6. Gromadzenie zbiorów	80
	7. Działalność dokumentacyjna	81
	8. Inwestycje	81

2011 –	1. Wydarzenia	84
	2. Wystawy.....	85
	3. Wydawnictwa.....	86
	4. Działalność naukowa	86
	5. Działalność edukacyjna.....	86
	6. Gromadzenie zbiorów.....	87
	7. Działalność dokumentacyjna.....	88
	8. Inwestycje.....	89
2012 –	1. Wydarzenia	92
	2. Wystawy.....	93
	3. Wydawnictwa.....	94
	4. Działalność naukowa	94
	5. Działalność edukacyjna.....	95
	6. Gromadzenie zbiorów.....	95
	7. Działalność dokumentacyjna.....	97
	8. Inwestycje.....	97
2013 –	1. Wydarzenia	100
	2. Wystawy.....	101
	3. Wydawnictwa.....	103
	4. Działalność naukowa	103
	5. Działalność edukacyjna.....	103
	6. Gromadzenie zbiorów.....	104
	7. Działalność dokumentacyjna.....	105
	8. Inwestycje.....	105
2014 –	1. Wydarzenia	108
	2. Wystawy.....	109
	3. Wydawnictwa.....	110
	4. Działalność naukowa	110
	5. Działalność edukacyjna.....	110
	6. Gromadzenie zbiorów.....	110
	7. Działalność dokumentacyjna.....	111
	8. Inwestycje.....	111

2015 –	1. Wydarzenia	114
	2. Wystawy	115
	3. Wydawnictwa	116
	4. Działalność naukowa	116
	5. Działalność edukacyjna	116
	6. Gromadzenie zbiorów	117
	7. Działalność dokumentacyjna	118
	8. Inwestycje	119
	9. Muzeum Piaśnickie w Wejherowie, Oddział Muzeum Stutthof w Sztutowie	119
2016 –	1. Wydarzenia	122
	2. Wystawy	123
	3. Wydawnictwa	124
	4. Działalność naukowa	125
	5. Działalność edukacyjna	125
	6. Gromadzenie zbiorów	126
	7. Działalność dokumentacyjna	127
	8. Inwestycje	127
2017 –	1. Wydarzenia	130
	2. Wystawy	131
	3. Wydawnictwa	132
	4. Działalność naukowa	133
	5. Działalność edukacyjna	133
	6. Wolontariat	133
	7. Gromadzenie zbiorów	135
	8. Działalność dokumentacyjna	135
	9. Inwestycje	136

IV.	BIBLIOTEKA	138
V.	FREKWENCJA	139
VI.	FINANSE	140
VII.	RADA MUZEUM STUTTHOF W SZTUTOWIE	142
VIII.	WYKAZ ETATOWYCH PRACOWNIKÓW MUZEUM STUTTHOF W SZTUTOWIE, ZATRUDNIONYCH W LATACH 2007–2017	144

I. ZROZUMIEĆ STUTTHOF

Wiele lat temu pojawiłem się w Muzeum Stutthof jako zwiedzający. Chciałem dotknąć historii, tego, co po niej zostało. Obejrzałem ją zamkniętą w barakach, zapamiętałem zapach obozu i wyniosłem smutek. Wszedłem zainteresowany historią, a wyszedłem zasmucony losem ludzi i bezmiarem tragedii. Nie byłem na to przygotowany. Teraz wiem, że to ważne, bo statystyczny odwiedzający Miejsce Pamięci przyjeżdża tu TYLKO RAZ. Jedna wizyta, by poznać, dotknąć, zapamiętać. Jedna wizyta, by potem powtórzyć. Tak mogło być również w moim przypadku.

Dzisiaj podsumowuję dekadę działalności Zespołu. Przedstawiamy ją z perspektywy współczesnej, z perspektywy osób, które dziś zajmują się pamięcią o okrucieństwie i śmierci. W Miejscu Pamięci spędzamy kilka godzin dziennie, a później wracamy do domów, gdzie pochłania nas życie.

Czy w związku z upływem czasu oraz doświadczeniami skrajnie odległymi od „epoki dymiących kominów krematoriów” jesteśmy w stanie zrozumieć Stutthof? Jak przyjąć, a później opowiedzieć tę historię w wyrazisty dla współczesnego odbiorcy sposób, przedstawiając nie tylko ją samą, lecz również względność pojęć moralnych właściwych dla epoki historycznej, do której się odnosi? To pytania, na które próbuję odpowiedzieć sobie codziennie, ale niemal za każdym razem pojawiają się kolejne, bo zdobywana wiedza i doświadczenie nie są wprost proporcjonalne do zrozumienia. Trudno jest zrozumieć upadek człowieczeństwa, którego nie można porównać z żadnym innym wydarzeniem w historii ludzkości. A znajomość faktów nie zawsze jest tożsama ze zrozumieniem.

Czas nie jest dla nas łaskawy, bo nieubłagane poddaje próbie świadomość oraz pamięć o ludziach i wydarzeniach, które nie mogą być zapomniane. Odbiera nam też najważniejszych – Przyjaciół i życzliwych recenzentów naszej publicznej służby – ŚWIADKÓW HISTORII. To najtrudniejsze wyzwanie stawiane przez upływający czas. Jest nim dzień, który ma już swoją nazwę – WIELKA CISZA. Dzień podczas rocznicy pierwszego transportu, Marszu Śmierci, wyzwolenia obozu, gdy nie przemówi żaden Świadek Historii. Ten dzień nieubłagane nastąpi, ale nie wiem, co będzie oznaczać. Przygotuję się, ale czy będę gotowy?

To kwestie, które rozważam od początku swojej pracy w Muzeum Stutthof. I już na początku zupełnie oczywistym stało się dla mnie podstawowe przesłanie, które do dziś jest wiodące w moich poczynaniach. ZROZUMIEĆ STUTTHOF! Samemu, ale przede wszystkim umożliwić to tysiącom odwiedzających każdego roku Miejsce Pamięci. Właśnie świadomość odpowiedzialności za tę kwestię wpływa na określanie przeze mnie priorytetów, kierunków i form realizacji zadań wyznaczanych Zespołowi, które sprowadzają się do zrozumiałego prezentowania historii oraz terenu byłego obozu, co jest szczególnie trudne, gdyż w okresie między wyzwoleniem a powołaniem Muzeum został on znacząco przekształcony. Jednak sama historia jest niezmienna. Ona już się wydarzyła.

Każdemu pokoleniu w zrozumieniu historii potrzebna była i jest zmiana. Współistnienie procesów zmiany i niezmienności nastraja refleksyjnie. Jestem tu, by zmieniać, bo zmieniają się czasy: nieuchronnie odchodzi pokolenie, którego historii strażnikiem jest Muzeum Stutthof i pracujący w nim ludzie. Odchodzi – musimy więc zmierzyć się z nadchodzącą pustką. Ta cisza, która nastąpi, pozostaje wielką niewiadomą. Dlatego na drugim biegunie jest niezmiennosc, owo trwanie na straży historii i głosu prawdy. Oba te końce łączą pracownicy Muzeum Stutthof i wszyscy, którzy razem z nami podejmują to dzieło. To trudne, bo nie mamy w naszym Muzeum galerii sztuki, pięknych rzeźb czy ceramiki. Nie mamy eksponatów, które przypominają, że życie w tamtych czasach było piękne. Mamy natomiast godziny wspomnień, które opowiadają historię o tym, że jest piękne takie, jakie jest, bo jest jedno.

Mimo globalnie powszechnej znajomości historii o systemie niemieckich obozów koncentracyjnych podczas II wojny światowej wydaje się, że świat nie odrobił lekcji płynącej z tych wydarzeń. Konflikty między państwami, narodami lub grupami etnicznymi i społecznymi ciągle zbierają krwawe ofiary, a ksenofobia w pewnych grupach społecznych jest powszechnie akceptowana. Historia, którą od pięćdziesięciu pięciu lat opiekują się pokolenia pracowników w Muzeum Stutthof, bez niedopowiedzeń podpowiada nam, dokąd prowadzi nienawiść, która jest paliwem dla takich postaw i działań. Zatem ZROZUMIEĆ STUTTHOF nie jest sloganem, lecz aktualnym wyzwaniem.

Piotr Tarnowski
Dyrektor Muzeum Stutthof w Sztutowie

21 czerwca 2017 // Wizyta w Muzeum Stutthof Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy

18 lipca 2017 // Wizyta w Muzeum Stutthof
księżnej Catherine i księcia Wilhelma z Cambridge

10 listopada 2017 // Wizyta Ambasadora Niemiec
w Polsce Rolf'a Nikela wraz z małżonką Olivią

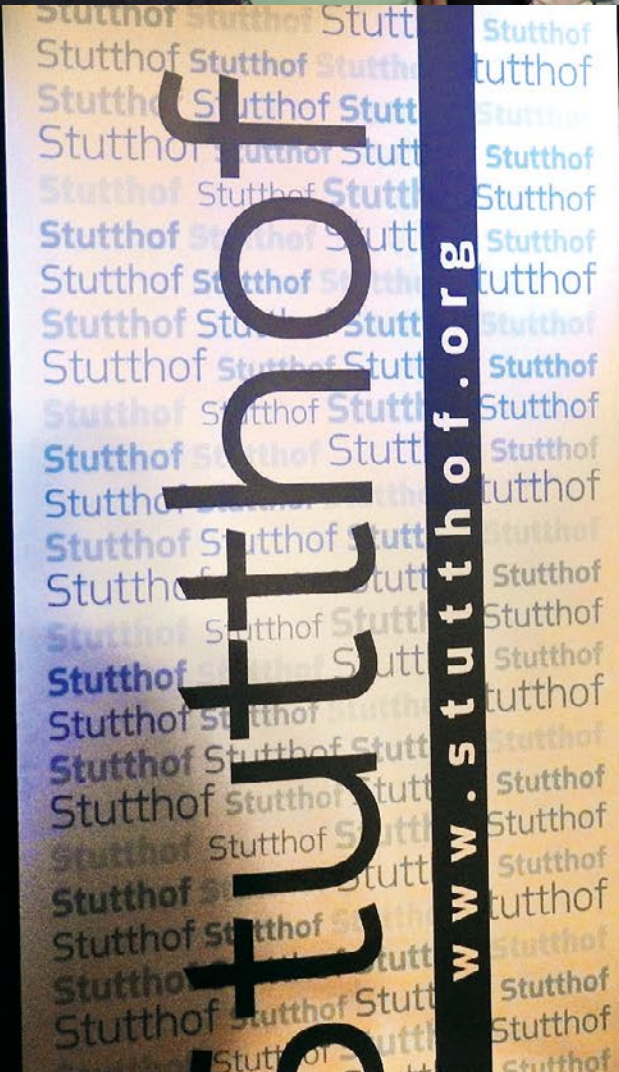

Scenariusz upamiętnienia na terenie KL Plaszow

- teren poobozowy – autentyzm
- Memoriał – wystawa stała, część historyczna
- Szary Dom – wystawa stała, historie indywidualne więźniów
- Soundmonument – pomnik muzyczny

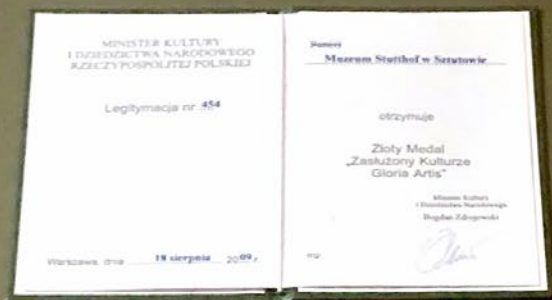

2016, 2017 // Spotkania zespołu doradców ds. wystawy głównej

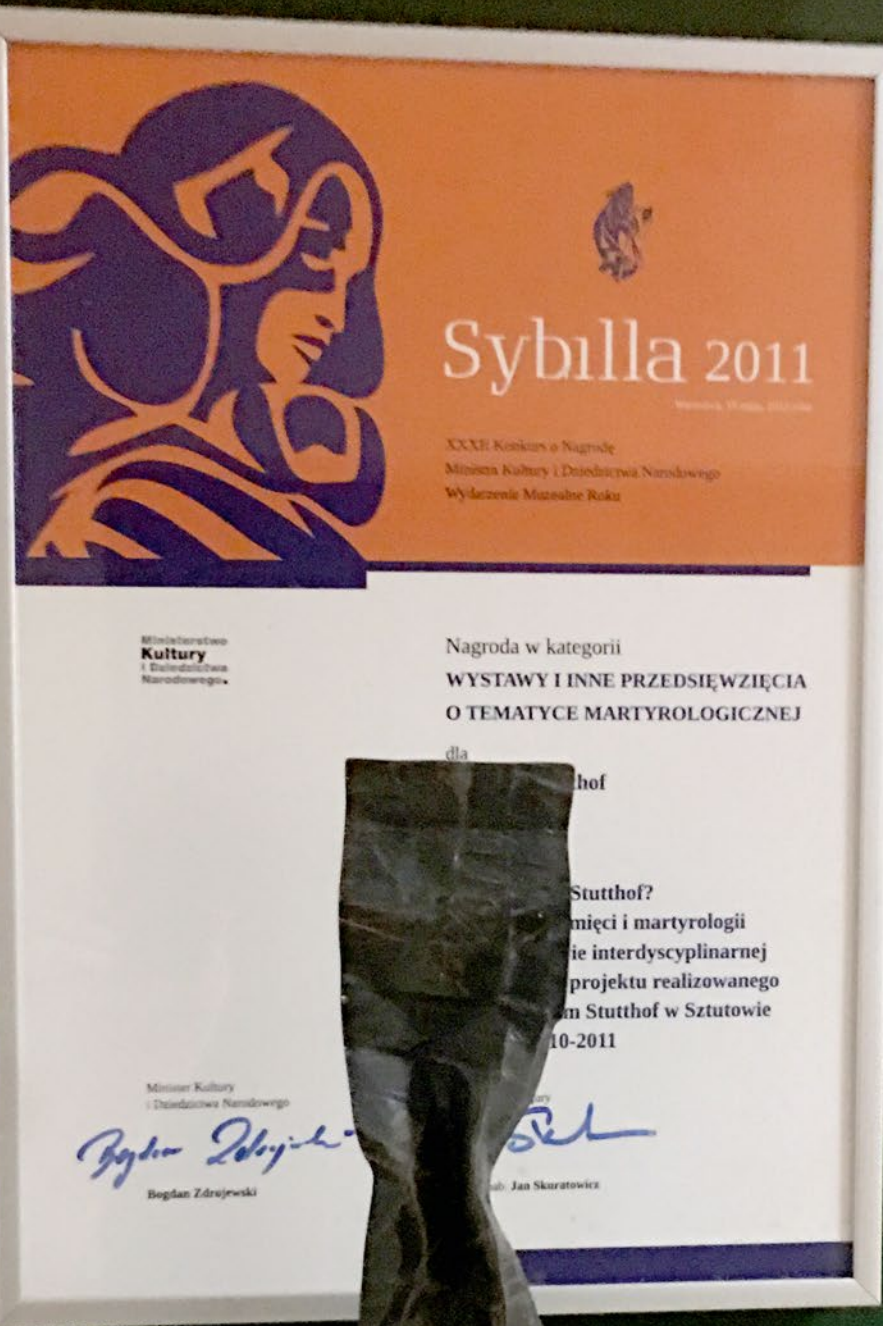

18 sierpnia 2009 // Złoty Medal „Zasłużony Kulturze-Gloria Artis” dla Muzeum Stutthof

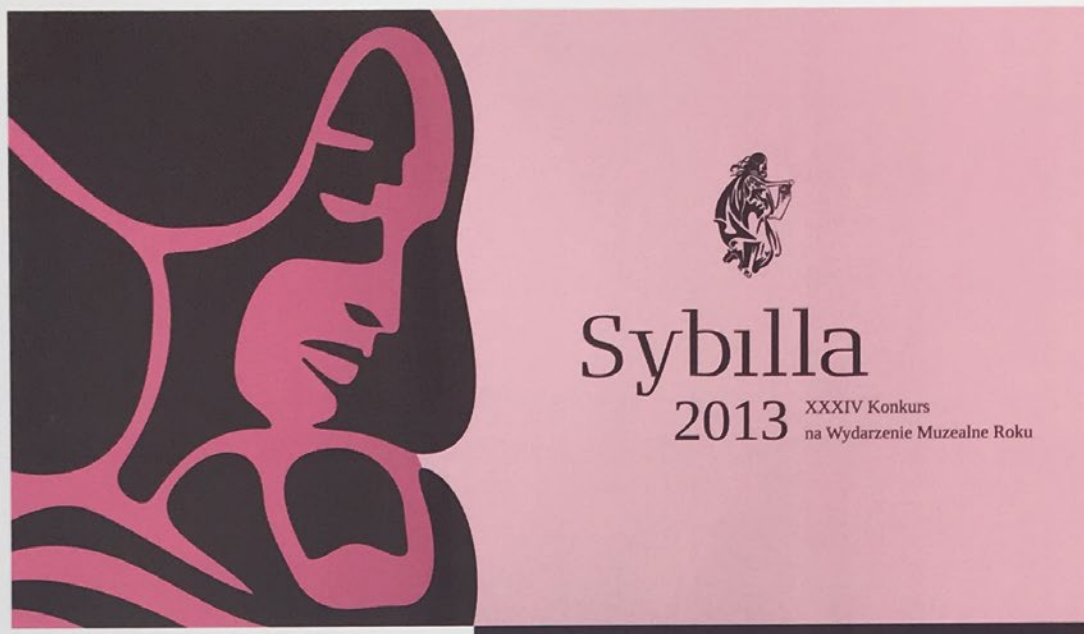

2011, 2012, 2013, 2014 // Nagrody, wyróżnienia i nominacje w konkursie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Sybilla

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Wyróżnienie w kategorii

**PRZEDSIĘWZIĘCIA O TEMATYCE
MARTYROLOGICZNEJ**

dla

Muzeum Stutthof w Sztutowie

za wystawę

Żydzi w KL Stutthof

Warszawa, 14 maja 2014 roku

Przewodniczący jury konkursowego

prof. dr hab. **Waldemar Baraniewski**

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Bogdan Zdrojewski

2013 // Biblioteka Muzeum Stutthof
po modernizacji (przed po prawej)

Fundatorami pomnika i otoczeniająca go jest rodzina Mandelstamów. Jan Mandelstam, ojciec rodziny, przeszedł do USA, jako żołnierz i młody przywódca. W 1948, wyemigrował do USA.
Cyril Paweł Mandelstam, Mijoch Mandelstam, bracia i pierwsze dzieci rodziców, przyjeżdżają do Gdyni i mieszają w szkole Scafield 14 września 1950r., następnie w 1951, przyjeżdżają do Gdyni w 1951, zostają w 14 sierpnia 1951r.
The memorial and the surrounding area were sponsored by a talented nephew, Jan Mandelstam, a prisoner of war during concentration camps, and the wife of his family, he returned to the U.S.A. in 1948.
Mijoch Mandelstam's father, Mijoch Mandelstam, also one of the first prisoners of the Soviet Concentration Camp. He was arrested in Gdynia on September 14, 1950, and remained in Prisoner No. 1041. Mijoch Mandelstam died in the camp on August 14, 1951.

Pracownia Konserwacji Papieru
po modernizacji.

Ogrodnictwo byłego KL Stutthof
przed inwestycją

Ogrodnictwo byłego KL Stutthof
po inwestycji

III. 2007–2017

2007–

- Niewiarygodne i straszne -
- dbajmy o pamięć -
- nie pozwólmy się temu powtórzyć
w żadnym wymiarze

-2017

10-08-2011. This is
an inhuman act. but I think
God will bless this land. pa-

And wife Beate's Ingele
Cham... knene x... wa
du. 10.08.2011

Znal...
m...
C...
...
state
Oleg,

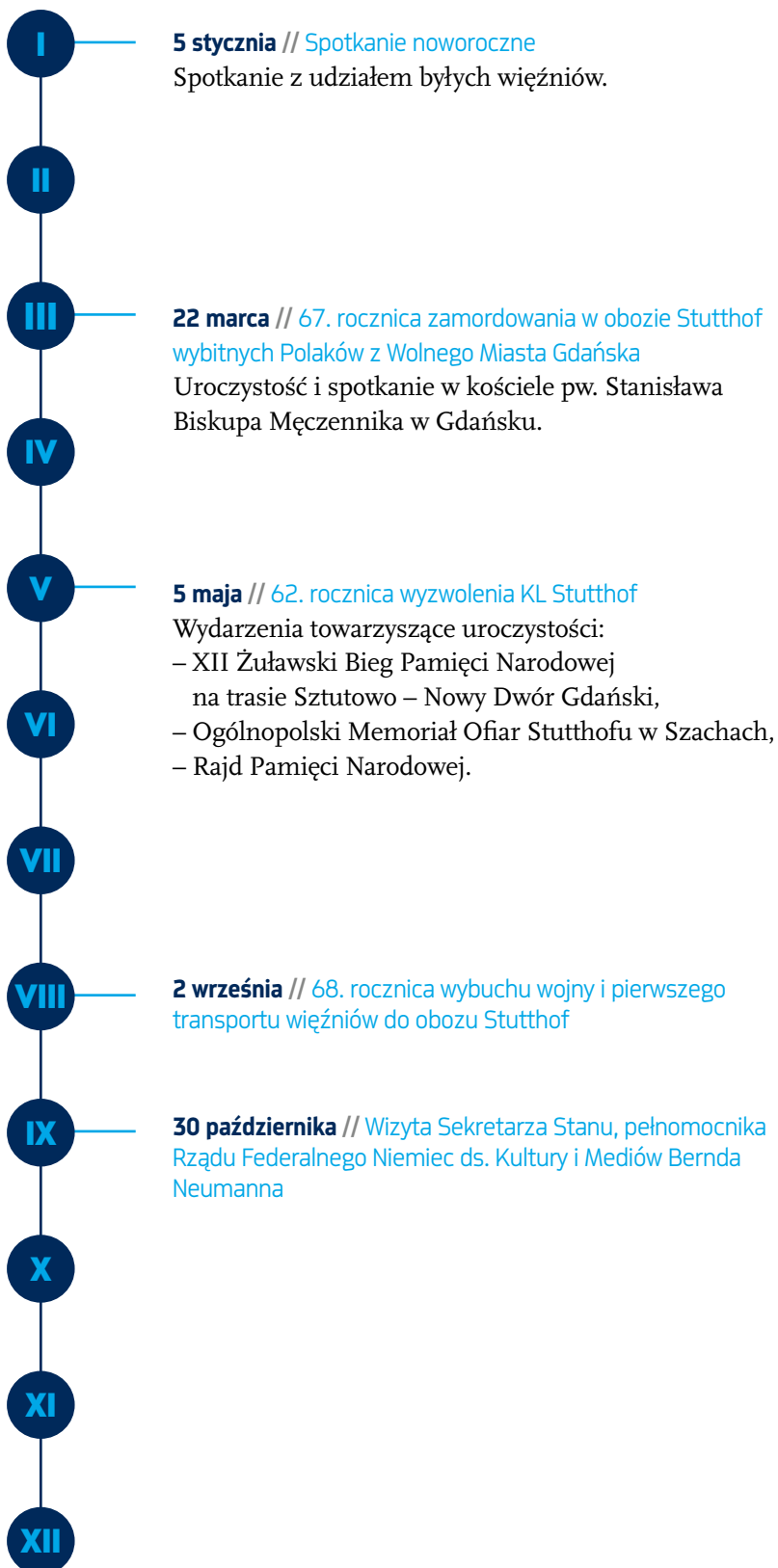
1.07.2011r.

10.08.2011

Kuzinien now
Ty... to
pokoroc
(z...
roczni...)

2007

1. Wydarzenia

2. Wystawy

W sezonie wiosenno–letnim, od maja do końca września, udostępniono cztery wystawy czasowe:

[Aktion Reinhard. Zagłada Żydów w Generalnym Gubernatorstwie](#)

Wystawa wypożyczona z Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Lublinie.

[Germanizacja dzieci polskich w okresie okupacji hitlerowskiej](#)

Wystawa wypożyczona z Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi.

[Sanitariuszka Inka. Młodzi bohaterowie Armii Krajowej](#)

Wystawa wypożyczona z Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku.

[Oratio](#)

Autorska wystawa sztuki złożona z rysunków artysty plastyka Pawła Warchoła z Oświęcimia.

3. Działalność naukowa

Pracownicy publikowali w wydawnictwach krajowych i zagranicznych artykuły związane przede wszystkim z historią obozu Stutthof i konspiracją pomorską. Wśród wydawnictw tych można wymienić m.in. „Zapiski Historyczne”, „Harcerski Słownik Biograficzny”, „Kalendarz Gdański”, „Chemnis de la Memoire”, „Der Ort des Terrors. Geschichte der nationalsozialistischen Konzentrationslager”, „Gdańskie Studia Międzynarodowe”, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Biuletyn Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Dział Naukowy udzielał się podczas konferencji i sesji organizowanych przez instytucje krajowe i zagraniczne, m.in. przez Fundację Archiwum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek w Toruniu, Muzeum w Gliwicach, Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, Klub Historyczny „Grotta” Roweckiego, Instytut Politologii Uniwersytetu Gdańskiego, Stowarzyszenie Gdynian Wyszędzonych.

4. Działalność edukacyjna

Działalność edukacyjna była realizowana w ramach dotychczas przyjętych form, takich jak wykłady i prelekcje pracowników Działów Oświatowego i Naukowego w szkołach oraz oprowadzanie z przewodnikiem. W 2007 roku odbyło się spotkanie polsko–izraelskie pod przewodnictwem byłego więźnia obozu Chaima Kozienickiego, warsztaty polsko–niemieckie z pakietem nowych materiałów edukacyjnych, przeprowadzano pierwszy „reportaż historyczny” w ramach zajęć edukacyjnych, zapoczątkowana została także trwająca do dzisiaj wymiana polsko–niemiecka szkoły w Sztutowie ze szkołą partnerską na Rugii oraz współpraca ze szkołą specjalną z Nowego Dworu Gdańskiego. Rozpoczęto współpracę z Instytutem Pamięci Narodowej i jego lokalnymi strukturami edukacyjnymi. Podjęto przygotowania organizacyjne do realizacji wieloletniego projektu dokumentalno–historycznego *Ostatni świadkowie*.

5. Gromadzenie zbiorów

W 2007 Dział Muzealiów wzbogacił się o zabytki:

- grafika *Sachsenhausen – Essenholer* autorstwa Andrzeja Malinowskiego, syna byłej więźniarki obozów KL Ravensbrück i KL Sachsenhausen (nr inw. MSt-I-2-147);

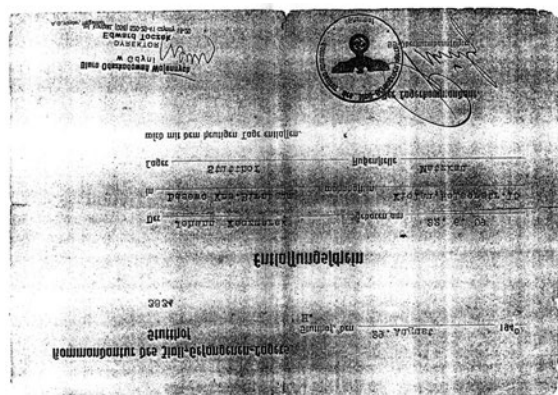
- przedmioty związane z funkcjonowaniem obozu, znalezione w czasie prowadzenia robót remontowych na terenie Muzeum Stutthof: sygnet aluminiowy (nr inw. MSt-I-4-191);
- nieśmiertelnik należący do radzieckiego jeńca wojennego obozu jenieckiego Stalag IA w Stalówkach (nr inw. MSt-I-5-109);
- zawieszka ze swastyką do bębna używanego w formacjach SA (nr inw. MSt-II-4-200).

6. Działalność dokumentacyjna

Głównym zadaniem Działu Dokumentacyjnego w Muzeum Stutthof jest gromadzenie i zabezpieczenie dokumentów pozostałych po KL Stutthof. Zbiór archiwalny nie jest zamknięty, każdego roku Muzeum pozyskuje dokumenty związane z byłymi więźniami, przekazywane przez ich rodziny lub w wyniku dokonywanych zakupów.

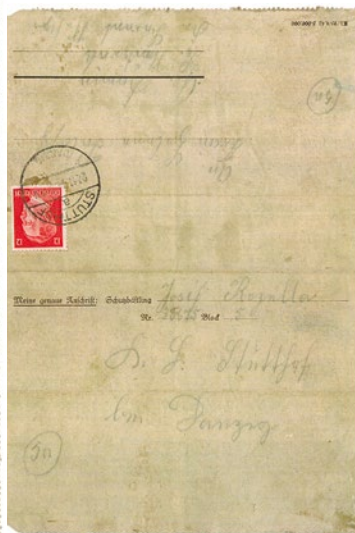
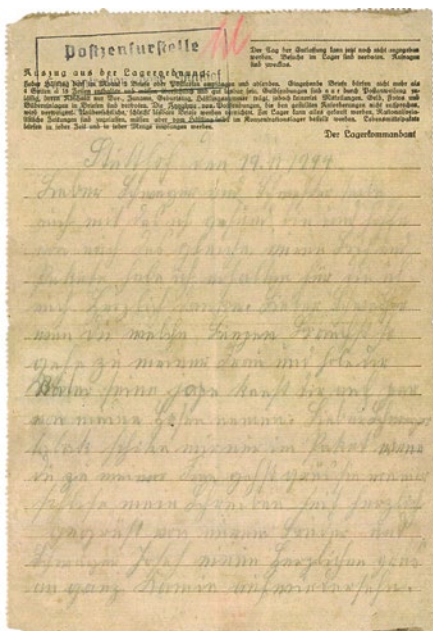
W 2007 roku pozyskano:

kopię dokumentu zwolnienia z KL Stutthof Johanna Kaczmarka

zespół dokumentów dotyczących osadzania Polaków w innych obozach koncentracyjnych

kopie listu obozowego więźnia Józefa Ropelle

7. Inwestycje

W roku 2007 na podstawie planów inwestycyjnych zatwierdzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wykonano prace budowlane przy budynku byłej Komendantury na łączną kwotę 213 047,00 zł. Ponadto zrealizowano zakupy inwestycyjne na kwotę 200 000,00 zł, w tym m.in.: sprzęt komputerowy, sprzęt nagłaśniający, klimatyzację i wentylację sali kinowej, system kontroli dostępu magazynu zbiorów, dodatkowe kamery do monitoringu terenu byłego obozu, elektroniczny system kontroli wydawania kluczy oraz sprzęt do bieżącego utrzymania porządku.

Es sollten immer sehr viele Menschen solche
Gedenkstätten besuchen, damit uns kollektive
Bewußtsein genügt, daß sich diese Dinge niemals
wiederholen sollen.

Selbst wäre es oben, wenn auch deutschen
Besuchern die Möglichkeit des Verstehens

der Anstellungen gegeben würde.

Die Schautafeln in den Baracken sind
so nicht zu nutzen, leider!

Ivan Apel

Neuenkirchen, Niedersachsen

Dov, Boaz

from Cop

- In lov

Bonjour,

il manque les commentaires en Français et autres langues

Famille quebels nord de la France

Pierwszy kraj - potem ja"

Gen. Robert Baden-Powell
Naczelny skaut świata

Thank-you for preserving this tragic time in world history. We must never forget.

Debbie Foster
CANADA

ZHR Plock

Obóz Płock
17-21.09
30/7-00

Team Varkalehto

20.09.2010

From Finland

and Noomi Fraizer
Copenhagen, Denmark.

ing memory of "Saffa", Rachil.

20.9.2010

Kari Laitinen
Hyvinkää
Finland.

הינני מודת לך

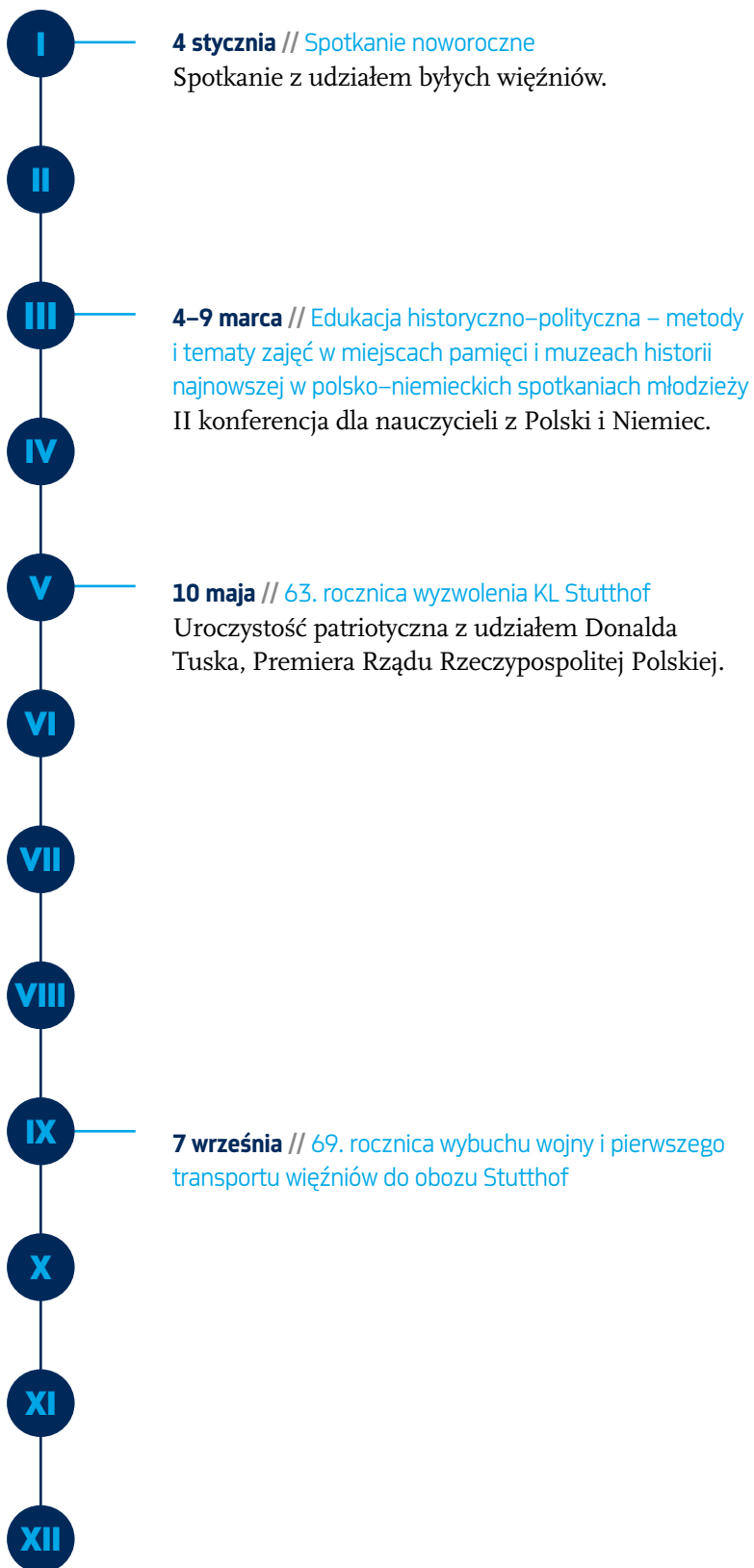
לכבודך

אשר

2008

1. Wydarzenia

2. Wystawy

Wystawy czasowe:

[Zagłada polskich elit. Akcja AB – Katyń](#)

Wystawa wypożyczona z Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Warszawie.

[Sowieckie piekło 1939–1956](#)

Wystawa wypożyczona z Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu.

[Straty osobowe na Pomorzu Gdańskim 1939–1945](#)

Wystawa wypożyczona z Fundacji Archiwum Pomorskie AK w Toruniu.

[Malarstwo jeńców wojennych](#)

Wystawa wypożyczona z Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach.

[Międzynarodowe biennale plakatu społeczno-politycznego](#)

Wystawa wypożyczona z Międzynarodowego Domu Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu.

3. Wydawnictwa

– *Jeśli ludzie zamilkną, głązy wołać będą... Stutthof – historia w obrazach*, red. M. Owsiański, W. Szymański, P. Tarnowski, Sztutowo 2008.

4. Działalność naukowa

Efektom pracy były artykuły w czasopismach oraz w opracowaniach zbiorowych związanych z historią obozu Stutthof, konspiracją pomorską i działalnością Muzeum Stutthof, udział w dwóch konferencjach międzynarodowych w Niemczech, w Brandenburgii i Sankelmark, oraz konferencjach popularnonaukowych i naukowych w kraju, m.in. spotkanie naukowe w Toruniu *System obozów niemieckich na Pomorzu i terenach sąsiednich (1939–1945)*, zorganizowane przez Fundację Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek. W pracach naukowych podczas konferencji poruszano również tematy związane z okupacją niemiecką na Kociewiu, miejscem Polski w Europie w koncepcjach Rządu RP podczas II wojny światowej, kwestii żydowskiej w myśli politycznej polskiej prawicy, wywiadu Okręgu Pomorskiego Armii Krajowej, oceny okupacji niemieckiej i sowieckiej, 75. rocznicy złamania „Enigmy”.

5. Działalność edukacyjna

Jesienią 2008 roku w nakładzie 500 egz., z przeznaczeniem do bezpłatnej dystrybucji dla szkół oraz opiekunów grup zorganizowanych, wydrukowana została broszura *Oferta edukacyjna Muzeum Stutthof*. Muzeum Stutthof współorganizował II konferencję dla nauczycieli z Polski i Niemiec *Edukacja historyczno-polityczna – metody i tematy zajęć w miejscach pamięci i muzeach historii najnowszej w polsko-niemieckich spotkaniach młodzieży*. W 2008 roku rozpoczęto wieloletni projekt *Ostatni świadkowie*, zbierania relacji audio i wideo od byłych więźniów obozu Stutthof. Akcji towarzyszył apel o przekazywanie do Muzeum pamiętek i dokumentów.

6. Gromadzenie zbiorów

W 2008 r. Dział Muzealiów wzbogacił się o zabytki:

grafika autorstwa Wiesława Śniadeckiego, znanego malarza oraz scenografa teatralnego i filmowego, przedstawiająca ul. Okrężną w Tucholi (nr inw. MSt-I-2-148)

pamiętki byłego więźnia obozu Stutthof Macieja Gwiazdy: portret Macieja Gwiazdy, nielegalnie wykonany w obozie (nr inw. MSt-I-4-192), naszywka z numerem obozowym (nr inw. MSt-II-2-88), figurka z bursztynu przedstawiająca słonika, nielegalnie wykonana w obozie dla Macieja Gwiazdy jako talizman szczęścia (nr inw. MSt-I-4-193)

latarka firmy Philips, wyposażona we własne dynamo, produkowana specjalnie na potrzeby Wehrmachtu (nr inw. MSt-I-9-34)

srebrny sygnet Wojska Polskiego, znaleziony w 1946 lub 1947 roku w baraku na terenie obozu (nr inw. MSt-I-9-36)

portrety więźniów: Mariana Pawlaczyka, nielegalnie wykonany w obozie przez więźnia Aleksandra Łagimowa (nr inw. MSt-I-4-194) oraz Edwarda Ososia, autorstwa Alojzego Lewandowskiego (nr inw. MSt-I-4-195)

fragment ludzkiego uzębienia w srebrnej koronce, znaleziony w pobliżu budynku byłego krematorium (nr inw. MSt-II-6-18)

inne przedmioty związane z funkcjonowaniem obozu lub wykonane nielegalnie przez więźniów w obozie, znalezione w czasie prowadzenia robót remontowych na terenie Muzeum Stutthof: piła do drewna, znaleziona podczas prac remontowych dachu budynku byłej Komendantury obozu Stutthof (nr inw. MSt-II-4-201)

znaczek pocztowy ze stemplem „Stutthof” o wartości 1 guldena, pochodzący z terenu Wolnego Miasta Gdańskiego (nr inw. MSt-I-9-33)

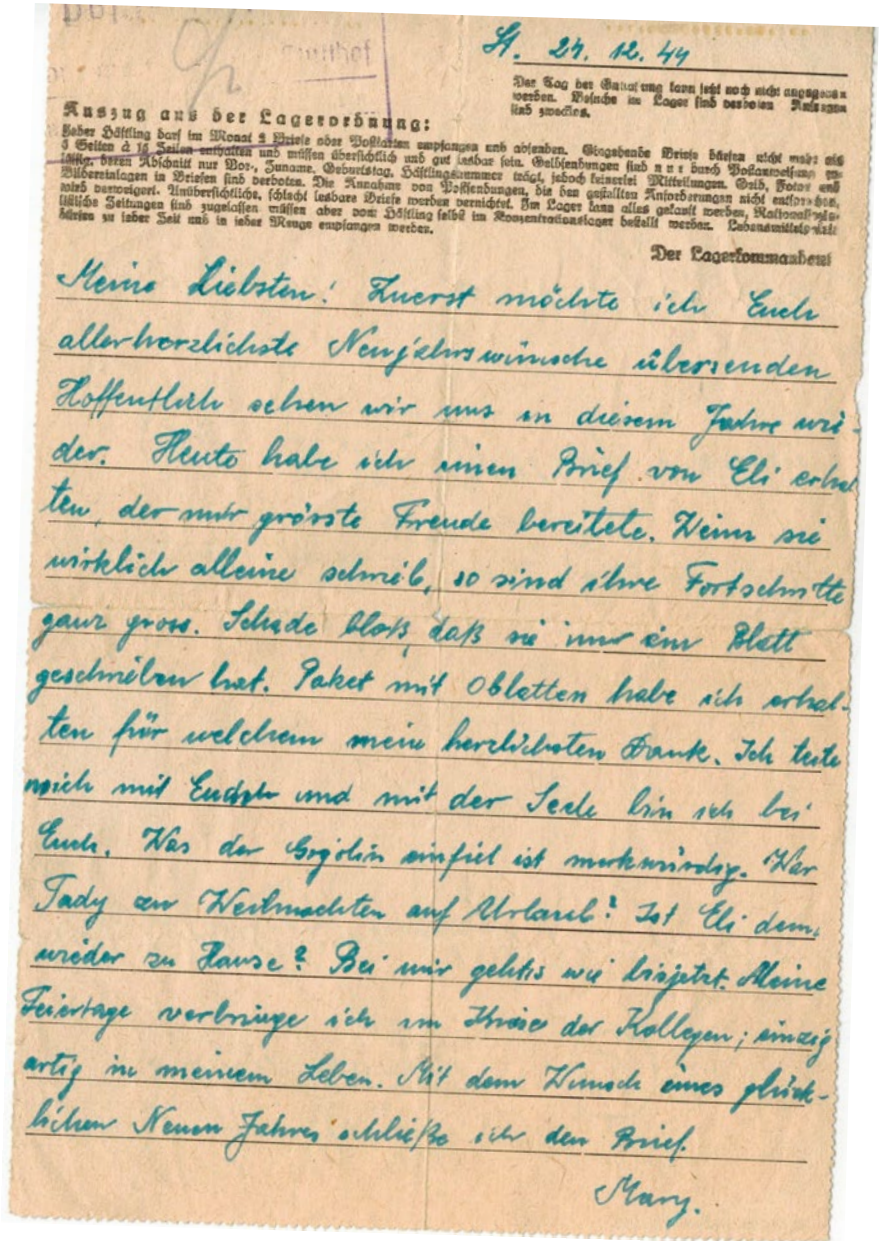

7. Działalność dokumentacyjna

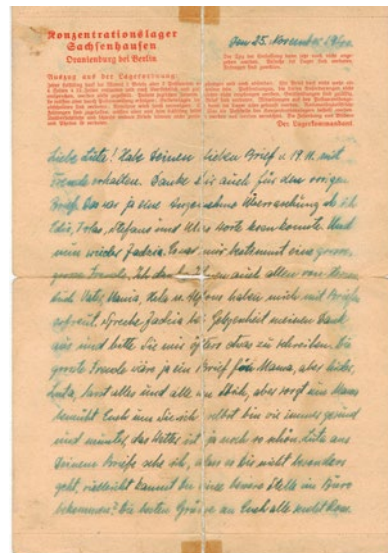
W 2008 roku pozyskano:

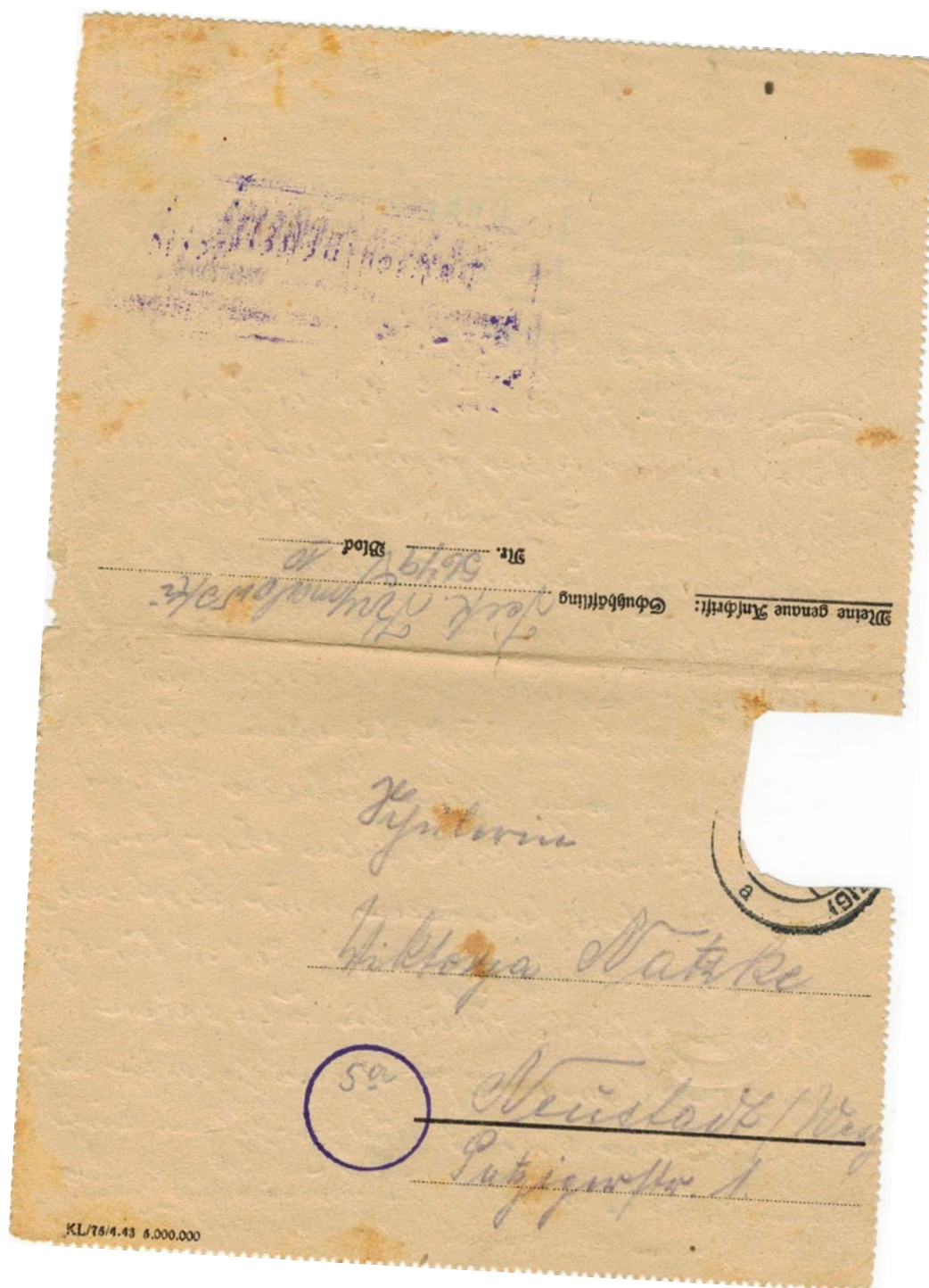
listy obozowe Mariana Glapińskiego

listy obozowe Kazimierza Bellwona (więźnia KL Stutthof oraz KL Sachsenhausen) pisane z KL Sachsenhausen

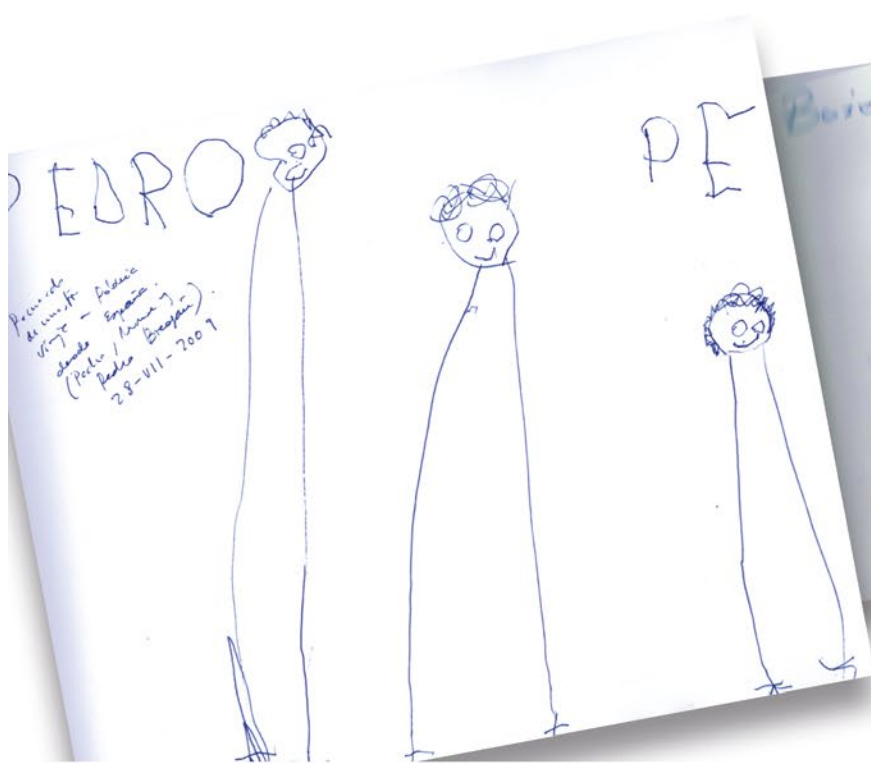

kopię dokumentu
zwolnienia z KL Stutthof
Johanna Kaczmarka

8. Inwestycje

Na podstawie planów inwestycyjnych zatwierdzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zrealizowano działania dotyczące przygotowania i budowy serwerowni oraz systemu sygnalizacji pożaru, a także kontynuowano zadanie dotyczące monitoringu terenu byłego obozu. Łącznie wydatkowano kwotę 151 446,00 zł. Ponadto na łączną kwotę 89 080,00 zł zrealizowano zakupy inwestycyjne, m.in. ułatwiające poruszanie się po terenie Muzeum osób z ograniczeniem ruchowym (podjazdy i wózki), oraz zakupiono urządzenia do oczyszczania i harmonizacji powietrza w archiwach, magazynie zbiorów, bibliotece i pracowni konserwacji dokumentów.

Pełna
kolekcja
złoty - srebrny
złoty / srebrny
(Polska / Europa)
28-111-7007

Boże - PIEKNO NA ZIEMI
JESTEŚMY POD WRAŻENIEM
SZANUJMY KAŻDY KĄTEK
TEGO MIĘSCA
MARGOSIA
sierpień

Monika Szulcińska 10 sierpnia 2009 r.
Aleksandra Kuzba 10 sierpień 2009 r.
Marysia K. 10 sierpień 2009 r.

08. 2009 r.

Tu byliśmy
Zeby nikt nie
ludziach sto
i zgineli.
Z Okoliczności

Laß Deine Augen offen sein
und geschlossen Deinen Mund
und wandle still.
Dann weißt Du was
und was die Eule
Aus jeden Wesens
ein Lieber Grouss

Palce rąk
To zupełnie wyjątkowe, wspaniałe miejsce.
Trzeba tu przychodzić, trzeba poznać
to magiczne historię miłości, trzeba się
modlić!

Ale kochanie, to nie okropnie
wzajemnie nie się
tylko z relacji małżeństwa
dla ciebie
Ole i Marysia - to nie może być
po 16 lat i swoim życiem
robić wszystko, żeby to co tu zostało
miejscu nigdy się nie poruszyło

sierpień 2009 r.

W tym roku (2011) przyjeżdżam tu z Kasią najwcześniej ciekaw (121)
Po raz pierwszy, ale nie pierwszy nie ostatni.

Alina
Kasia

Okres systemu totalitarnego to czas wojny,
gdzie dominowała władza hitleryzmu, to
ona doprowadziła do zniewolenia Estonii, bólu, głodu i śmierci.
Okres najbardziej okrutny u dzieci ludzkosci; ...
Abysmy nigdy nie doświadczali tego okrucieństwa

Łódź dn. 14. 08.

zapomniat o tych
ty tu cierpieli

dzicy.

21.07.09

Thank you for a
very interesting and
good tour! We will
always remember Stuttgart.

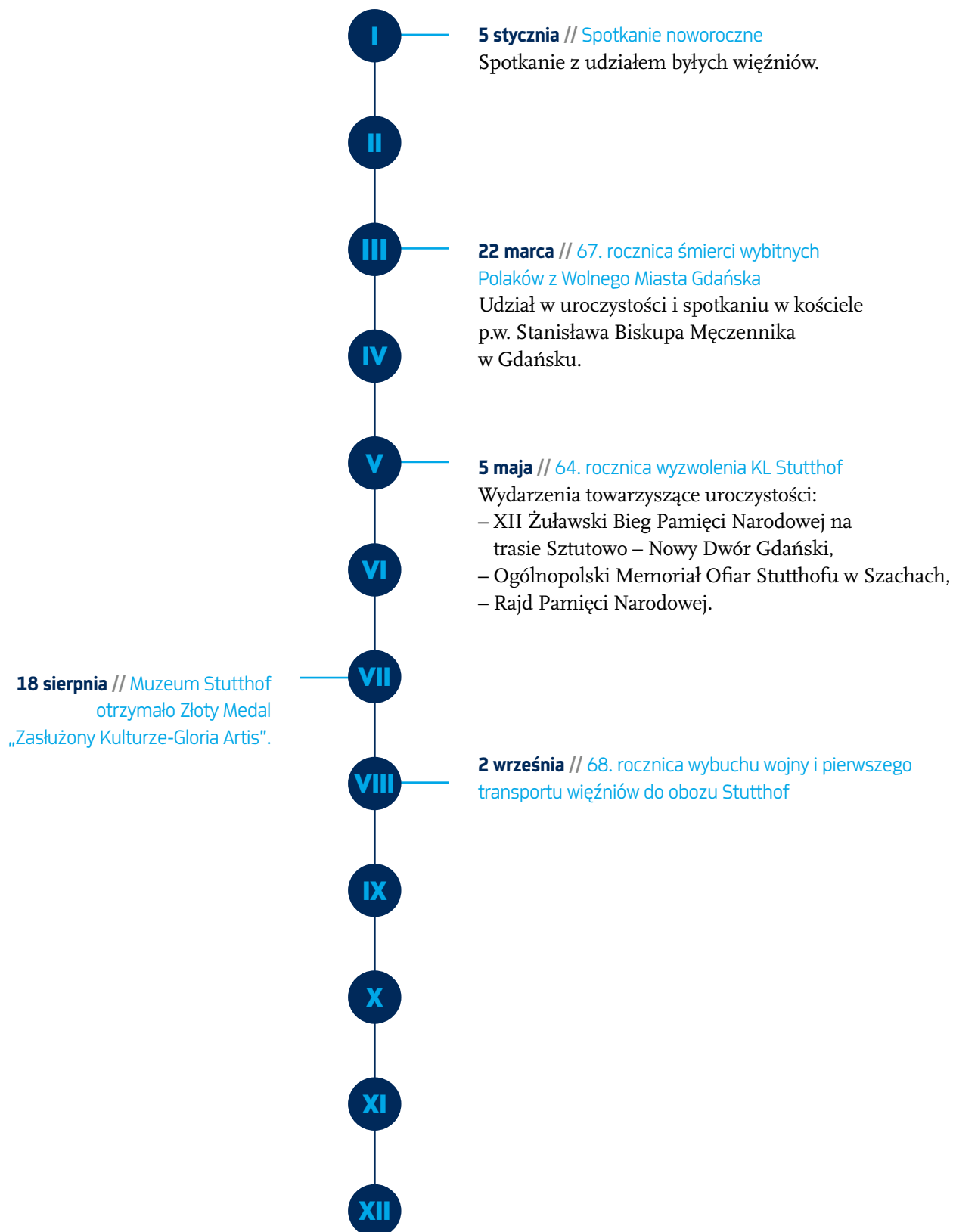
Camilla, Naomi & Svein-Åge, Norway
Sem, Holland.

Łódź
Pawel i Karina
Pawel 17.08.2007

To „ludzie ludzom zgo
W Pokome tym ktomy z
Marek i Stefan S

2009

1. Wydarzenia

2. Wystawy

Wystawa stała Muzeum Stutthof w Izbie Pamięci w Niewolnie // 15 października

kurator: **Danuta Drywa**

Wystawa powstała w oparciu o zbiory przekazane do Muzeum Stutthof przez rodzinę Henryka Wrzeszczyńskiego, byłego więźnia obozu koncentracyjnego Mauthausen–Gusen, na które składają się dokumenty, listy obozowe, plany, nuty, teksty pieśni obozowych oraz szereg prac artystycznych wykonanych przez więźniów w obozie. Ekspozycja poświęcona Henrykowi Wrzeszczyńskiemu i jego współtowarzyszom z obozu Gusen. Wystawa dofinansowana została przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przekazana w depozyt gminie Trzemeszno.

Bez słów // 31 lipca – 4 września

kuratorzy: **Ludomir Franczak i Marcin Dymiter**

Multimedialna wystawa plenerowa, projekt duetu pomorskich artystów: Ludomira Franczaka i Marcina Dymitera. Opierając się na nagraniach archiwalnych oraz współczesnych, artyści zobrazowali miejsce pamięci.

Gdynia 1939. Losy miasta i mieszkańców

Wystawa współorganizowana przez Muzeum Stutthof.

Człowiek człowiekowi... Niszczenie polskiej inteligencji w latach 1939–1945

Wieloaspektowa ekspozycja poświęcona Polakom więzionym w KL Mauthausen–Gusen. Wystawa przygotowana przy współudziale Muzeum Stutthof z Radą Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie. Otwarta 17 września 2009 r. na Zamku Królewskim w Warszawie.

Ostatni świadkowie // wrzesień 2009 – maj 2010

kuratorzy: **Bogusława Tartakowska, Marcin Owsiański**

Wystawa plenerowa była efektem realizacji programu zbierania relacji i pamiętek od ostatnich żyjących byłych więźniów KL Stutthof. Prezentowała sylwetki i drogę życiową osób z całej Polski, które doświadczyły pobytu w obozie Stutthof. Wśród baraków, pomiędzy bramą obozu a krematorium, ustawione zostały plansze prezentujące sylwetki 49 osób – byłych więźniów obozu Stutthof, z którymi w latach 2008–2009 spotykali się pracownicy Muzeum Stutthof, realizujący program dokumentalno–historyczny *Ostatni świadkowie*. Dodatkową ilustracją wystawy było kilka punktów dźwiękowych, w których usłyszeć było można m.in. kilkadziesiąt fragmentów relacji i wypowiedzi byłych więźniów Stutthofu. Wywiady ze świadkami historii dokumentował zespół programu *Ostatni świadkowie* w składzie: Marcin Owsiański, Bogusława Tartakowska, Elżbieta Grot, Agnieszka Kosko–Hołowczyc oraz Wiesław Leszczyński i Katarzyna Pawlaczyk.

[Nowy Obóz w KL Stutthof w archiwalnej fotografii](#)

Wystawa plenerowa eksponowana była w okolicy dawnego ogrodnictwa obozowego, naprzeciwko bloków upamiętniających teren dawnego tzw. Nowego Obozu KL Stutthof. Na wystawę składało się kilkanaście wielkoformatowych wydruków zdjęć historycznych z 1945 i 1946 roku, przedstawiających baraki stojące na terenie Nowego Obozu, jego ogrodzenie, a także system nadzoru zaraz po wyzwoleniu obozu i przed jego dewastacją oraz rozbiórką.

[Imiona zamiast Numerów](#)

Wystawa biograficzna przybliżająca sylwetki świadków – byłych więźniów niemieckich nazistowskich obozów koncentracyjnych, zaangażowanych w proces dialogu i pojednania międzynarodowego. Ekspozycja została przygotowana przez Dachauer Forum – Niemcy.

[Straty osobowe na Pomorzu Gdańskim 1939–1945](#)

Wystawa przygotowana wspólnie z Fundacją Archiwum Pomorskie AK w Toruniu.

[Konzentrationslager Gross–Rosen 1940–1945](#)

Wystawa wypożyczona z Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi.

[Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach w czterech porach roku](#)

Wystawa wypożyczona z Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach, prezentująca fotografię artystyczną wykonaną w miejscu pamięci.

[Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach–Opolu. Wczoraj i dziś](#)

Wystawa fotograficzna wypożyczona z Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach–Opolu, prezentująca codzienną działalność miejsca pamięci.

[Fragment to mała całość – das Fragment ist ein kleines Ganzes](#)

Instalacja artystyczno–historyczna autorstwa Sigrid Sigurdsson z Niemiec. Instalacja w zamyśle autorki miała być „żywym archiwum” i aktualnie zapisywaną przez turystów kroniką.

[Wkład narodu białoruskiego w zwycięstwo nad faszyzmem](#)

Wystawa fotograficzna przygotowana przez Konsulat Republiki Białoruskiej w Gdańsku, będąca tłem odsłonięcia okolicznościowej tablicy pamiątkowej w Muzeum Stutthof.

[Świadkowie generacji](#)

kuratorzy: Bogusława Tartakowska, Marcin Owiński

Kolejna odsłona projektu *Ostatni świadkowie*. Wystawa prezentuje sylwetki byłych więźniów obozu Stutthof, z którymi w latach 2008–2009 spotykali się pracownicy Muzeum. Kolejność prezentacji losów poszczególnych osób odpowiada chronologii ich pobytu w obozie – od pierwszego transportu, w dniu 2 września 1939 roku, do ostatniego dnia istnienia Stutthofu – 9 maja 1945 roku.

3. Wydawnictwa

- *Przewodnik po Muzeum Stutthof w Sztutowie*, red. M. Owsiniński, W. Szymański, P. Tarnowski, Sztutowo 2009.
- Chaim Kozienicki, *Dorastanie w piekle*, red. P. Tarnowski, Sztutowo 2009.
- *Od Westerplatte do Norymbergi. II wojna światowa we współczesnej historiografii, muzealnictwie i edukacji. Materiały z konferencji, która odbyła się w dniach 2-5 września 2009 r.*, red. P. Chruścielski, M. Owsiniński, Sztutowo 2009.

4. Działalność naukowa

Pracownicy uczestniczyli w roli prelegentów w sesjach naukowych i popularnonaukowych. We wrześniu 2009 roku Muzeum Stutthof zorganizowało konferencję naukową dotyczącą edukacji i muzealnictwa – *Od Westerplatte do Norymbergi. Druga wojna światowa we współczesnej historiografii, muzealnictwie i edukacji*.

5. Działalność edukacyjna

W ramach działalności popularyzatorskiej i edukacyjnej przygotowano dwa seminaria skierowane do pomorskiego środowiska przewodnickiego. Spotkania miały miejsce 10 października i 28 listopada. Na obu szkoleniach, poza wykładami historycznymi prezentującymi przyjęte kierunki badań zaprezentowano ofertę współpracy oraz organizację zwiedzania, trasę turystyczną i licencję przewodnicką w Muzeum Stutthof. W 2009 roku w Muzeum Stutthof przygotowano i rozwinięto także nowe formy zajęć: warsztaty filmowe oraz warsztaty dla grup polsko–niemieckich. Rozpoczęto prace nad Pomorską Teką Edukacyjną – *Pamiętam, pamiętam... Pomorze Gdańskie i obóz Stutthof 1939–1945, Materiały edukacyjne*.

6. Gromadzenie zbiorów

W 2009 r. Dział Muzealiów wzbogacił się o zabytki:

- sygnet należący do SS–Hauptsturmführera Paula R. Ehlego, członka załogi SS obozu Stutthof przez cały okres jego funkcjonowania, tj. od 2.09.1939 r. do 30.04.1945 r. Wygrawerowana na sygnecie data urodzin Adolfa Hitlera, 20 kwietnia, była okazją do odznaczania zasłużonych członków SS. Na sygnecie widnieje też wygrawerowany podpis Heinricha Himmlera. Sygnet, obok srebrnego pucharu podarowanego komendantowi obozu Maxowi Pauly, jest wartościowym eksponatem związanym bezpośrednio z załogą obozu Stutthof (nr inw. MSt-II-4-202);
- srebrny sygnet z wygrawerowanym znakiem Polski Walczącej, wykonany nielegalnie w obozie dla więźnia Jana Śliwy-Porożyńskiego (nr inw. MSt-I-4-196);
- aluminiowa papierośnica z wygrawerowanym fragmentem ogrodzenia i wieżą strażniczą, wykonana nielegalnie w obozie dla więźnia Ignacego Adamczaka (nr inw. MSt-I-4-197);
- płócienne etui, w którym były więzień obozu, Kazimierz Strzemecki, trzymał dokumenty związane z jego zwolnieniem z obozu (nr inw. MSt-II-2-89);
- kukielka wykonana w obozie przez więźnia Ryszarda Włostowskiego do szopki bożonarodzeniowej *Jedno serce* autorstwa Włodzimierza Głowackiego. Przedstawienie wystawione zostało w dn. 25 grudnia 1944 r. dla kilkuset więźniów podobozu KL Stutthof w Gdańsku (Danzig-Troyl). Przez lata kukielka była eksponowana w gabinecie Włodzimierza Głowackiego. Zgodnie z życzeniem zmarłego, rodzina przekazała kukielkę do zbiorów Muzeum Stutthof (nr inw. MSt-I-4-198);
- kolekcja pamiątek pochodzących z Izby Pamięci w Niewolnie, przekazanych przez panią Krystynę Giemzę, w większości pochodzących z byłego KL Mauthausen: portrety więźniów, rysunki i kartki okolicznościowe, numery obozowe, oznaczenia robotników przymusowych, kasetki: metalowa i drewniana, pierścionek-plecionka (nr inw. MSt-I-4-199-217).

portrety więźniów pochodzące
z byłego KL Mauthausen

kukielka wykonana w obozie przez
więźnia Ryszarda Włostowskiego

7. Działalność dokumentacyjna

Wśród nowych nabytków pozyskanych w 2009 roku najważniejszy jest zbiór pamiątek pochodzących z obozu koncentracyjnego Gusen, zgromadzonych przez Henryka Wrzeszczyńskiego, byłego więźnia obozów koncentracyjnych Dachau i Gusen.

Dodatkowo pozyskano:

- nuty *Marszu obozowego*, skomponowanego przez Gracjana Guzińskiego

- zdjęcie schodów prowadzących do kamieniołomów w KL Gusen.

8. Inwestycje

W roku 2009 na podstawie planów inwestycyjnych zatwierdzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zrealizowano działania dotyczące przygotowania dokumentacji projektowo-kosztorysowej (rewitalizacja byłego ogrodu obozowego, dach byłej Komendantury – część północna i południowa, były garaże, tzw. Brama Śmierci, wieże wartownicze, ogrodzenie), opiewające na kwotę 79 239,00 zł. Ponadto w ramach środków Ministerstwa zakupiono i zamontowano kocioł wodny z automatycznym podajnikiem (koszt 35 333,00 zł).

Wir sollten verzeihen,
aber nicht vergessen!

09.05.2010

Deutschland

Linda ^{Tanja}

Laura

Wiktorina [♥]

Dlaczego

Czy Ci, kto
Nie, Oni

Więc, d

2-05-2011
Dorothy Allis
England.

Jestem częścią
historii
Kv
Annie
John

30.04.2012v

17-5-2011
Dorothy Allis
England

26.11.2010r. - Gorzów Wlkp.
Zespół Szkół Mechanicznych
wraz z wymianą z Duisburga.
Składamy hołd ofiarom.
Lecznicy i nauczyciele.

74 |

26.11.2010 - Duisburg

Niewiarygodne i
- dbajmy o pamięć
- nie pozwólmy się
w żadnym wymiarze

Mania, OLA, FRANKA
26.08.

18.12.2010

Wiestawa

Dyżury zaumku
Pomordowaych

dl
wnuk Wisniewa
P. Kosyba

Brak słów by wypra
ile bólu i cierpienia
kryje mury tego mijsca
10.08.2011 olszty
Pfanowska

mamy o tym pamiętać?
czy tutaj byli choć pamięta?

choz zapomnieć?
dlaczego mamy o tym pamiętać?
Zygmunt 2010

Gerald Okunek
I'm very sorry for what
in Poland. I feel very
Polish people. One more
sorry. 10-08-2011. The
an inhuman act. but
God will bless this Land
Land.
And wife Gerald's Thabele
Chanie Wisniewska-Okunek x młostowa
dec. 10.08.2011.

Julita
Wisniewska
1.07.2011r.

Brak słów by
wymagal co innego
Ciebie. Oby się
dobra zapomnia nie ma
state
Oleg

straszne -

temu powtórzyć

Rodzina Zienców
z Warszawy
2010

10.08.2011
Kozimierz Mow
Tyłko by mogło to
pokozić
(z przelazow -
roczni 1947)

2010

1. Wydarzenia

2. Wystawy

Wystawy czasowe:

Świadkowie mówią – obóz Stutthof w relacjach byłych więźniów

Ekspozycja przygotowana przez zespół pracowników Muzeum.

Przestrzeń pamięci

Wystawa fotografii artystycznych wykonanych w ramach pleneru fotograficznego w Muzeum Stutthof w Sztutowie.

Nowy Obóz w KL Stutthof w archiwalnej fotografii

Wystawa prezentująca na podstawie archiwaliów teren dawnego, niezachowanego do dnia dzisiejszego tzw. Nowego Obozu.

Zachować Pamięć. Praca przymusowa i niewolnicza obywateli polskich na rzecz III Rzeszy w latach 1939–1945

Wystawa przygotowana przez zespół pracowników Fundacji Polsko-Niemieckie Pojednanie z Warszawy. Oparta na relacjach, wspomnieniach, przekazach żyjących wówczas polskich robotników przymusowych oraz więźniów.

Proces Norymberski – Zbrodniarze i ich ofiary

Wystawa wypożyczona z Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi.

Minęło sto lat (1909–2009). Kilka obrazów z życia gen. Elżbiety Zawackiej „Zo”

Wystawa wypożyczona z Fundacji Generała Elżbiety Zawackiej. Przygotowana przez Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek w Toruniu.

Człowiek człowiekowi...

Niszczenie polskiej inteligencji w latach 1939–1945. KL Mauthausen–Gusen

Wystawa wypożyczona z Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie.

Gdynia 1939. Losy miasta i ludzi

Wystawa historyczna przygotowana przez pracowników Muzeum Stutthof we współpracy z Muzeum Miasta Gdyni.

Błogosławiona Julia Rodzińska – dominikanka, męczennica Stutthof

Ekspozycja biograficzna przygotowana przez Zgromadzenie Sióstr św. Dominika z Krakowa.

Oczami wroga. Wrzesień '39 w fotografii niemieckiej i sowieckiej

Wystawa wypożyczona z Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie.

Charków, Twer, Bykownia. W 70. rocznicę zbrodni katyńskiej

Wystawa przygotowana przez Fundację Generała Elżbiety Zawackiej, Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek w Toruniu.

3. Wydawnictwa

- Marek Orski, *Obywatele francuscy w obozie koncentracyjnym Stutthof w latach 1939–1945*, Sztutowo 2010.
- *Museumsführer Museum Stutthof In Sztutowo*, red. M. Owsiański, W. Szymański, P. Tarnowski, Sztutowo 2010.
- *Guidebook to Stutthof Museum in Sztutowo*, red. M. Owsiański, W. Szymański, P. Tarnowski, Sztutowo 2010.
- Agnieszka Kłys, *Informator o zasobie archiwalnym Muzeum Stutthof*, Warszawa– Sztutowo 2010.

4. Działalność naukowa

Pracownicy brali udział w konferencjach, sesjach i spotkaniach wydawniczych. Zrealizowano projekt *Sztutowo czy Stutthof? Oswajanie krajobrazu kulturowego*, którego partnerem był Wydział Etnologii oraz Wydział Archeologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zakresem zainteresowania były wieloaspektowe, interdyscyplinarne badania interakcji muzeum z otoczeniem i okoliczną ludnością. W bieżącym roku zrealizowano również projekt *Ślady pamięci – zachowanie i ochrona zasobów archeologicznych obozu KL Stutthof*, przy współudziale dr. Antoniego Paris'a (USA). Pozyskana dokumentacja, m.in. lotnicza, terenu byłego obozu stanowi wartościowy zbiór nowych danych dla bieżącej pracy edukacyjnej, naukowej i wystawienniczej. W 2010 roku kontynuowano kolejne realizacje wywiadów oraz pozyskiwanie pamiątek w ramach projektu *Ostatni świadkowie*.

Forum Pamięci

5. Działalność edukacyjna

Odbyło się *Forum Pamięci* – panel dyskusyjny skierowany do instytucji o charakterze martyrologicznym. Zainteresowanie ofertą edukacyjną wymogło na Muzeum rozszerzenie obsady edukatorów. W bieżącym roku przygotowano kolejną *Ofertę edukacyjną Muzeum Stutthof*, która rozszerzała zakres tematyczny lekcji muzealnych. We współpracy ze szkołami zrealizowano *Dni Patrona* dla nauczycieli i młodzieży. Zaproponowana formuła spotkania umożliwiała szeroką interakcję oraz budowanie więzi międzypokoleniowych między uczestnikami, była także jedną z ostatnich możliwości spotkania i rozmowy z byłymi więźniami obozu.

Kontynuowano prace nad projektem Pomorskiej Teki Edukacyjnej – *Pamiętamy, pamiętam... Pomorze Gdańskie i obóz Stutthof 1939–1945, Materiały edukacyjne*.

Przygotowany został film edukacyjny *Ostatni świadkowie*, wykorzystujący nowe narracje i materiały pozyskane w trakcie pierwszego roku realizacji projektu. Od 2010 roku pracownicy Muzeum Stutthof uczestniczyli w polskich i zagranicznych konferencjach edukacyjnych oraz warsztatach, włączając się w dyskusję nad stanem i perspektywami rozwoju edukacji w miejscach pamięci. W 2010 roku w ten sposób zaprezentowano nowe działania, m.in. na konferencjach w Warszawie, Gdańsku, Oświęcimiu, Krakowie oraz Wiedniu.

6. Gromadzenie zbiorów

W 2010 roku Dział Muzealiów wzbogacił się o zabytki:

- pasiak – kurtka i spodnie noszone w obozie przez więźnia Tadeusza Kurza (nr inw. MSt-II-2-94); **1.**
- pejcz, prawdopodobnie wykorzystywany w obozie Stutthof, znaleziony w pobliżu terenu byłego obozu (nr inw. MSt-II-5-22); **2.**
- sześć kartek świątecznych i urodzinowych, nielegalnie wykonanych w obozie dla więźniarki Marty Suwalskiej (nr inw. MSt-I-4-218-223); **3.**
- aluminiowa papierośnica, nielegalnie wykonana w obozie dla więźnia Mariana Kowalskiego (MSt-I-4-224); **4.**
- grafika *Widok na Jerozolimę* autorstwa byłej więźniarki obozu Stutthof Esther Lurie (MSt-I-2-149). **5.**

Wir sollten verzeihen,
aber nicht vergessen!

09.05.2010

Deutschland

Linda
↳
Laura

Tanja

Wiktorina ♡

Dawez
Czy Ci,
Nie,
Więc,

2-05-2011
Dorothy Allis
England.

Jestem częścią
historii
Twojej
beauty

KU
Auro
Joll

17-5-2011

Dorothy Allis
England

30.04.2012v

26.11.2010r. - Gorzów Wlkp.
Zespół Szkół Mechanicznych
wraz z wymiennymi z Duisburga.
Składamy hołd ofiarom.
Rodzicom i nauczycielom.

26.11.2010 - Duisburg

Niewiarygodne
- obajmy o panie
- nie pozwólmy s
w żadnym wy

Mania, OLA, FRANIA
26.0

18.12.2010

Wiestawa

Dyżury z racunku
pomordowanych

dla
wnuk Wisniewa
P. Kosyba

Brak słów by wy
ile bólu i cierpienia
kryje mój tego mię
10.08.2011 01
Rzawarka

po mamy o tym pamięta?
której tutaj byli choć pamięta?
Dni choć zapomnieć!

dlaczego mamy o tym pamiętać?
Zygmunt 2010

Ronald Okunski
I'm very sorry for what
in Poland. I feel very
Polish people. Once more
sorry. 10-08-2011
an inhuman act. but
God will bless this L
Land.
And wife Ronald's Ingele
Chamie Okunski-Okunski x Ingele
du. 10.08.2011.

~~Julita
Wisniewska
1.07.2011r.~~

~~Brak słów by
wymagal co
Ciebie. Oby
dane tragedia
stała~~

i straszne -
pę -
ip temu powtórzyć
miane

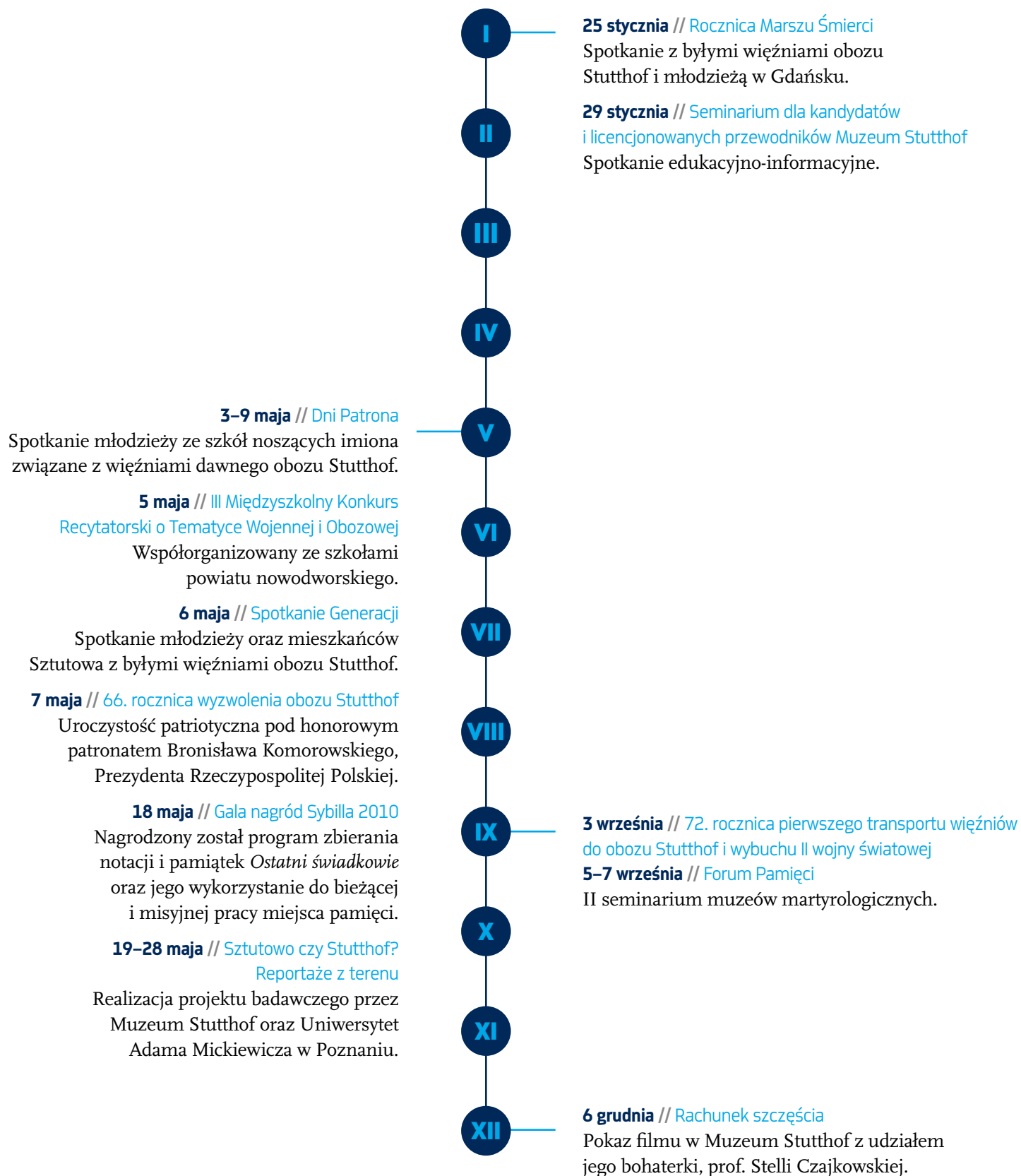
10.08.2011

Kozimierz Mow
Tyłko fry mogą to
pokorac
(z piosenki -
roczni 196?)

Rodzina Zienców
z Warszawy
08.2010

2011

1. Wydarzenia

2. Wystawy

Wystawy czasowe:

Nowy Obóz i ogrodnictwo

Wystawa fotografii dokumentalnych prezentujących niezachowane do dziś przestrzenie KL Stutthof.

Pierwsza odsłona. Okupacja niemiecka na Kaszubach i Kociewiu w 1939 roku

Wystawa wypożyczona z Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku.

Reżimy totalitarne wobec duchownych kościołów chrześcijańskich okupowanej Polski 1939–1945

Wystawa przygotowana przez zespół Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie.

Przestrzeń pamięci

Wystawa fotograficzna przygotowana przez Muzeum Stutthof w Sztutowie.

Sztutowo czy Stutthof? Pamięć i historia w obiektywie etnologa

Wystawa przygotowana we współpracy Muzeum Stutthof oraz Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Człowiek człowiekowi... Niszczenie polskiej inteligencji w latach 1939–1945.

KL Mauthausen–Gusen

Wystawa wypożyczona z Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie.

Teatr jeńców wojennych

Wystawa wypożyczona z Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach.

Okna czasu

kurator: Wanda Swajda

Wystawa artystyczna współpracującej z Muzeum Stutthof artystki, absolwentki gdańskiej Akademii Sztuk Pięknych.

Bóg się rodzi, moc truchleje... Święta Bożego Narodzenia w niewoli niemieckiej i radzieckiej podczas II wojny światowej

Wystawa wypożyczona z Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach.

Stutthof 1939–1945. Historia i jej świadkowie

kurator: Marcin Owiński

Historyczno–biograficzna wystawa przygotowana przez zespół pracowników Muzeum. Była prezentowana w Parlamencie Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Wydawnictwa

- Krzysztof Dunin-Wąsowicz, *Stutthof. Ze wspomnień więźnia obozu koncentracyjnego*, red. A. Gąsiorowski, E. Grot, P. Chruścielski, Sztutowo 2011.
- Aldo Coradello, *Co się działo w Stutthofie. Wspomnienia byłego wicekonsula Królestwa Włoch w Gdańsku*, red. D. Drywa, M. Rogowski, Warszawa 2011.

4. Działalność naukowa

Pracownicy naukowcy uczestniczyli w spotkaniach z kombatantami i byłymi więźniami obozów koncentracyjnych, seminariach, konferencjach, spotkaniach wydawniczych oraz wykładach specjalistycznych organizowanych przez Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku i w Warszawie, Uniwersytet Gdański, Wyższą Szkołę Humanistyczną w Gdańsku, Muzeum Armii Krajowej w Krakowie, Muzeum Sopotu, Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, Muzeum Miasta Gdyni. Zespół projektu *Sztutowo czy Stutthof* zrealizował kolejną interdyscyplinarną edycję badania, tym razem pn. *Sztutowo czy Stutthof. Reportaże z terenu*. Projekt był próbą interpretacji postaw i stosunku ludności regionu do przeszłości i teraźniejszości w kontekście sąsiedztwa z Muzeum Stutthof. W 2011 roku pracownicy uczestniczyli w konferencjach naukowych oraz edukacyjnych. Prelekcje koncentrowały się na zagadnieniach związanych z historią obozu Stutthof, działalności miejsca pamięci oraz edukacji prowadzonej przez polskie muzea martyrologiczne. Rozpoczęto badania nad powojennymi dziejami Stutthofu i Sztutowa.

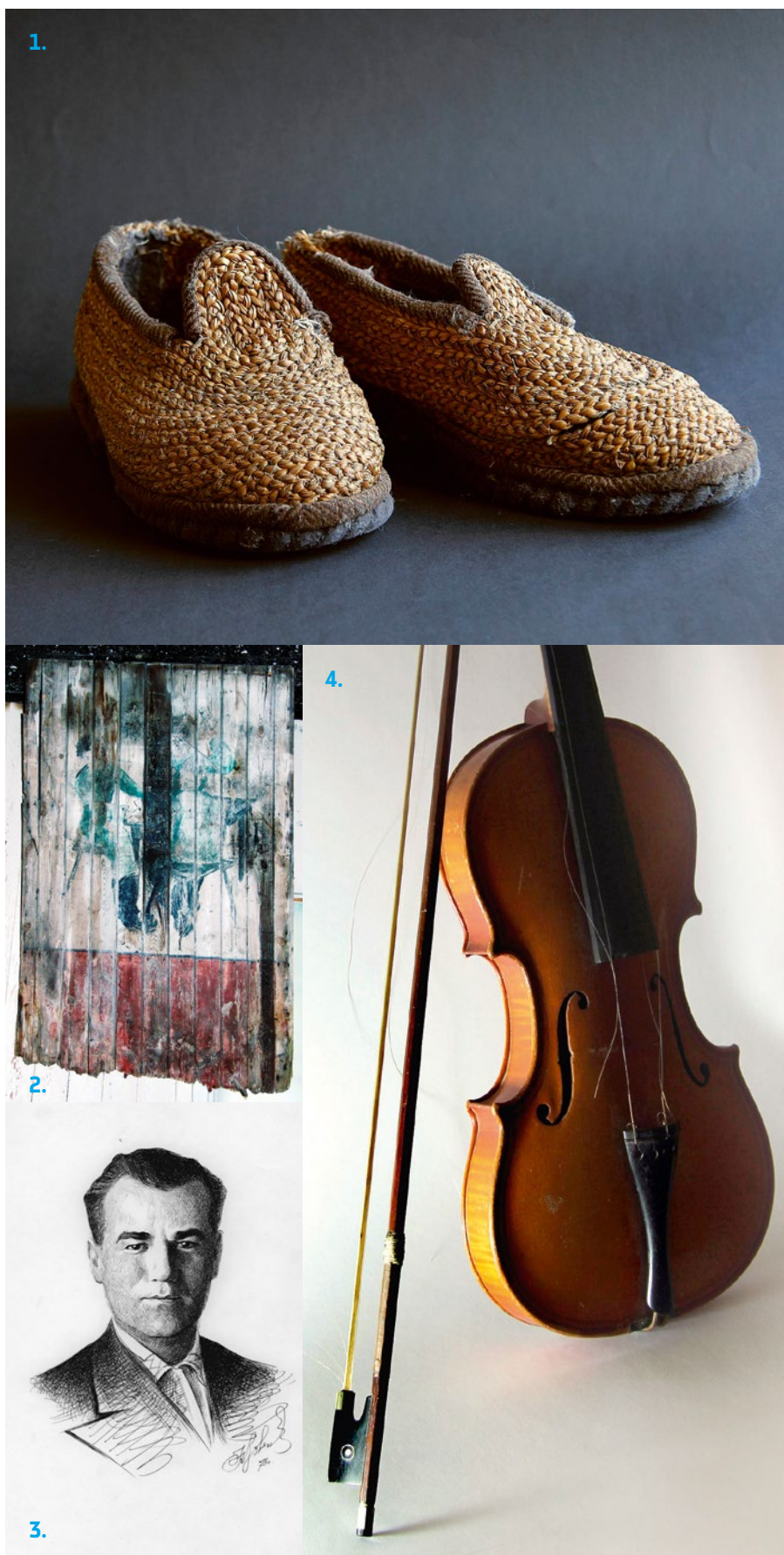
5. Działalność edukacyjna

W 2011 roku rozwijano ofertę edukacyjną Muzeum Stutthof oraz promowano ją w regionie. Do stałej oferty Muzeum weszły też dwie mobilne wystawy poświęcone historii Stutthofu. Często stanowiły one tło uroczystości w terenie, zajęć warsztatowych i prelekcji. Muzeum rozpoczęło współpracę z zakładami karnymi z regionu. Program pod hasłem *Żywa pamięć* polegał na realizacji prezentacji historycznych (prelekcji i ekspozycji) w ośrodkach penitencjarnych oraz zwiedzaniu terenu byłego obozu Stutthof przez osadzonych. W dużym zakresie rozwinięto współpracę ze szkołami specjalnymi i ośrodkami wychowawczymi, która przybrała formę stałych rocznych projektów edukacyjnych. W podobnym zakresie budowana była współpraca z partnerami niemieckimi i rozwój oferty dla grup międzynarodowych.

6. Gromadzenie zbiorów

W 2011 r. Dział Muzealiów wzbogacił się o zabytki:

- *Książka Misyjna OO. Redemptorystów* używana w obozie do modlitwy przez ks. Franciszka Gruczę. Wewnątrz książeczki znajduje się dedykacja „Pamiętka z więzienia politycznego i z obozu Stutthof. Zbyszkowi na pamiątkę ks. F. Grucza, Stutthof 14.12.1944 r.” (nr inw. MSt-II-1-62);
- dwa szkice wykonane w latach 1939–1940 do obrazu olejnego Mariana Mokwy *Uprzątnięcie Westerplatte*, będącego własnością Muzeum Stutthof od 1964 r. (nr inw. MSt-I-2-150-151);
- cztery fragmenty – panele baraku z byłego obozu jeńckiego w Dziemianach, zawierające rysunki wykonane prawdopodobnie przez więzionych w nim jeńców (nr inw. MSt-I-9-38-41); **2.**
- fragment (wieczko) aluminiowej papierośnicy z inicjałami *KJ* oraz *WL*, wykonanej nielegalnie w obozie dla pary narzeczonych Jana Konopa i Łucji Wojciechowskiej (nr inw. MSt-I-4-225);
- fragment glinianej popielniczki z napisem *Stutthof*, wykonanej nielegalnie w cegielni obozowej (nr inw. MSt-I-4-226);
- blaszka nielegalnie wykonana w obozie, z wygrawerowanym nazwiskiem jednego z pierwszych więźniów Helmuta Wernera, prawdopodobnie przekazana pracującej w szpitalu w Pucku sanitariuszce Otylii Grabowskiej w czasie ewakuacji obozu w 1945 r. (nr inw. MSt-I-4-227);
- obuwiu wykonane ze słomy w warsztatach obozowych przez więźniarkę Annę Kaczmarek (nr inw. MSt-I-4-228); **1.**
- trzy portrety byłych więźniów obozu Stutthof: Karla Juliusa, Wasilija Michałowicza Akimowa i Grigorija Iwanowicza Cołodija, wykonane przez znanego malarza Nikołaja Kuzniecowa, również byłego więźnia obozu Stutthof – dar prof. Krzysztofa Dunin-Wąsowicza (nr inw. MSt-I-2-152-154); **3.**
- skrzypce oraz smyczek, będące na wyposażeniu orkiestry obozowej (nr inw. MSt-II-4-203-204). **4.**

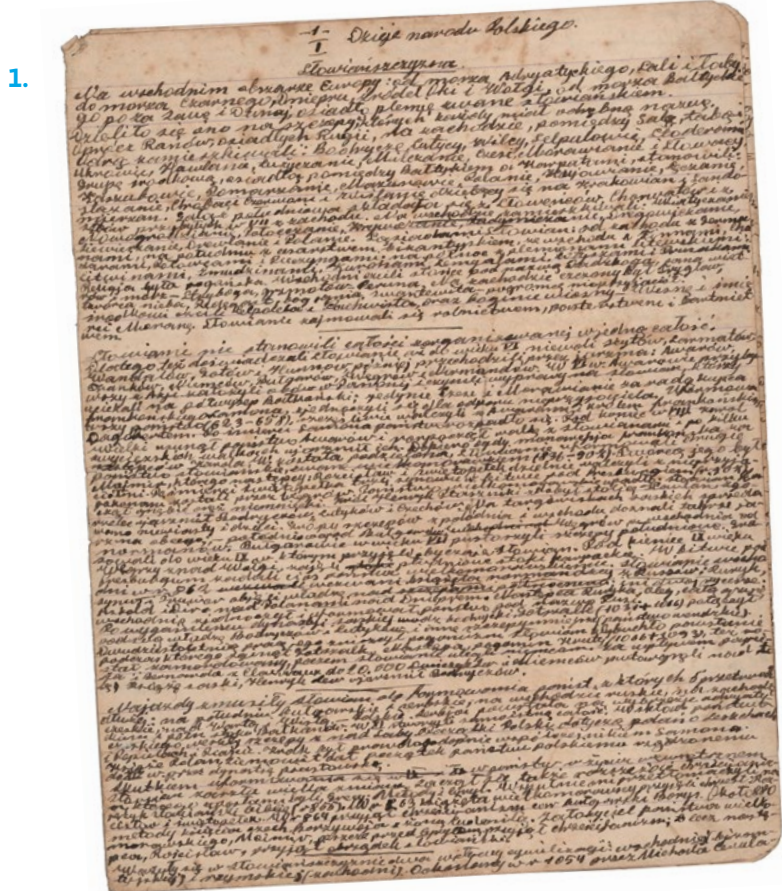
7. Działalność dokumentacyjna

Czas wolny od pracy więźniowie wykorzystywali między innymi na prowadzenie tajnego nauczania. Dowodem tego są wykłady z historii Polski, których kopie zostały przekazane Muzeum Stutthof. **1.**

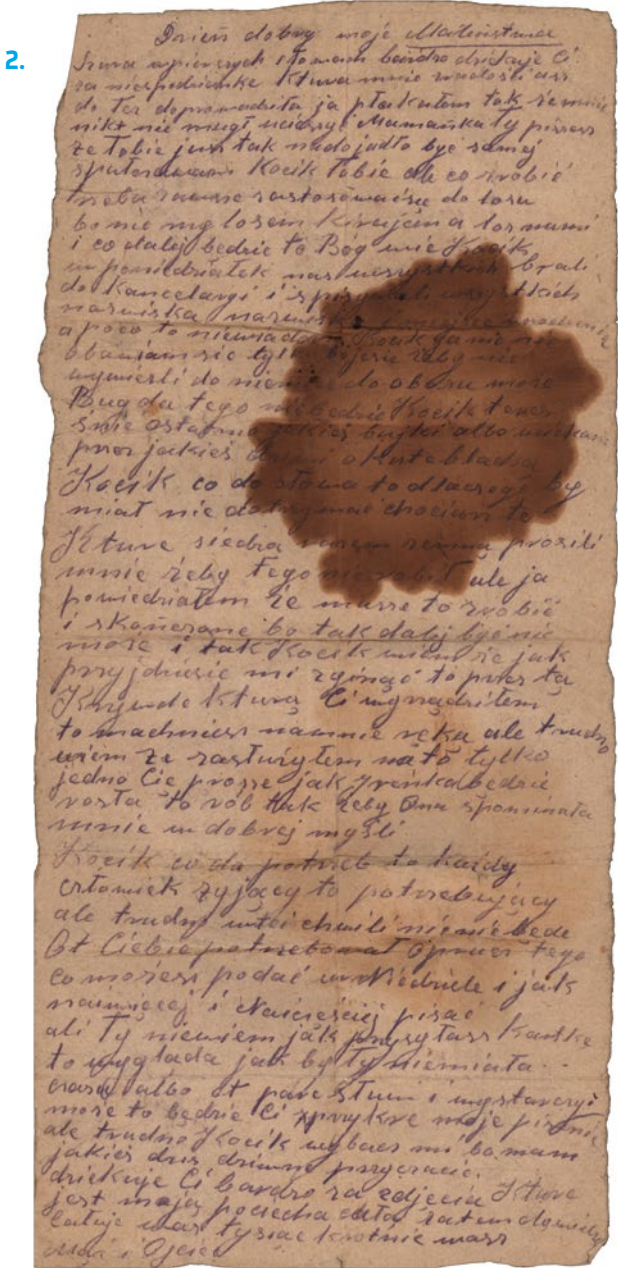
Wśród materiałów pozyskanych od byłych więźniów są listy pisane przez nich z miejsc ich wcześniejszego przebywania, jak list wysłany z nieznanego więzienia przez więźnia KL Stutthof Klemensa Szaryka czy list Aleksandra Nogala z robót przymusowych w Ragnit oraz zaświadczenie mówiące o powrocie do domu w Suwałkach Aleksandra Nogala, byłego więźnia KL Stutthof. **2.**

Zbiór dokumentacyjny wzbogacił materiał dotyczący byłego więźnia Stanisława Kostki, w którym zawarte były wspomnienia obozowe oraz skany zdjęć ślubnych. **3.**

Pozyskano również kopie dokumentów obozowych Jana Łukaszewskiego, więźnia z Gdyni. **4.**

1.

2.

3.

4.

8. Inwestycje

W roku 2011 na podstawie planów inwestycyjnych zatwierdzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego kontynuowano prace budowlane przy budynku byłej Komendantury, wykonano remont trzech wież wartowniczych. Działania podjęto w ramach otrzymanej dotacji w kwocie 400 000,00 zł. Z bieżących środków finansowych oraz ze środków finansowych własnych zrealizowano m.in. wyposażenie sali edukacyjnej i klimatyzację magazynów zbiorów – na te cele przeznaczono 27 800,00 zł.

2012

1. Wydarzenia

9 maja // IV Międzyszkolny Konkurs Recytatorski o Tematyce Wojennej i Obozowej
Zrealizowany we współpracy Muzeum Stutthof ze szkołami powiatu nowodworskiego.

10–11 maja // Stutthof 2.0. Pamięć, twórczość, ekspresja. Muzea i miejsca pamięci a wyzwania współczesności, Sztutowo
Konferencja naukowa w Muzeum Stutthof.

10–12 maja // Dni Patrona
Spotkanie dla młodzieży ze szkół noszących imiona związane z byłym obozem Stutthof.

12 maja // Spotkanie Generacji
Spotkanie młodzieży oraz mieszkańców Sztutowa z byłymi więźniami obozu Stutthof.

12 maja // 67. rocznica wyzwolenia KL Stutthof
Uroczystość patriotyczna.

18 maja // Gala nagród Sybilla
Muzeum zostało laureatem nagrody za projekt *Sztutowo czy Stutthof*.

5 października // Pomorska Teka Edukacyjna
Prezentacja wydawnictwa w Gdańsku, zrealizowana wspólnie z Muzeum Poczty Polskiej w Gdańsku, Oddziałem Muzeum Historycznego Miasta Gdańska.

I

25 stycznia // Rocznicą Marszu Śmierci

Spotkanie z byłymi więźniami i młodzieżą w Gdańsku.

II

27 stycznia // Nadanie Szkole Podstawowej w Niestępowie imienia Więźniów Obozu Stutthof

Uroczystość została uświetniona wystawą okolicznościową przygotowaną przez Muzeum Stutthof.

III

12 marca // 50. rocznica powstania Muzeum Stutthof w Sztutowie

Przygotowano wystawę prezentującą powojenną historię miejsca, zatytułowaną *Teren byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego Stutthof w latach 1945–2012. Miejsca, pamięć, ludzie*. Wraz z „Dziennikiem Bałtyckim” wydano okolicznościowe wydawnictwo *50 lat Muzeum Stutthof*.

IV

V

VI

VII

27 lipca // Noc w Muzeum

Multimedialny pokaz *Stutthof, obrazy historii*.

VIII

IX

2 września // 73. rocznica pierwszego transportu więźniów do obozu koncentracyjnego Stutthof

2 września // Pamiętamy, pamiętam... Pomorze Gdańskie i obóz Stutthof 1939–1945. Materiały edukacyjne
Prezentacja wspólnego wydawnictwa Muzeum Stutthof i Instytutu Pamięci Narodowej.

X

XI

4–5 września // Forum Pamięci

Seminarium muzeów martyrologicznych.

XII

2. Wystawy

W 2012 r. w Muzeum zaprezentowano wystawy czasowe:

Nowy Obóz i ogrodnictwo

Wystawa fotograficzna dokumentująca niezachowane do dziś obiekty z terenu dawnego KL Stutthof.

Teren byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego Stutthof w latach 1945–2012. Miejsca, pamięć, ludzie

kurator: **Marcin Owsiański**

Wystawa przygotowana z okazji 50-lecia Muzeum. Prezentacja materiałów ikonograficznych obrazujących powojenną historię byłego obozu.

Świadkowie generacji

kuratorzy: **Bogusława Tartakowska, Marcin Owsiański**

Kolejna odsłona wystawy *Ostatni świadkowie*. Wystawa prezentuje sylwetki byłych więźniów obozu Stutthof, z którymi w latach 2008–2009 spotykali się pracownicy Muzeum Stutthof realizujący program dokumentalno-historyczny *Ostatni świadkowie*. Kolejność prezentacji losów poszczególnych osób odpowiada chronologii ich pobytu w obozie – od pierwszego transportu w dniu 2 września 1939 roku, do ostatniego dnia istnienia Stutthofu – 9 maja 1945 roku.

Młodzi i sztuka – Tematy trudne

Wernisaż plac dyplomowych uczniów z Liceum Plastycznego w Malborku, poświęconych miejscom pamięci.

Portrety jeńców wojennych w niewoli niemieckiej i radzieckiej

Wystawa sztuki wypożyczona z Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach.

Okna czasu

kurator: **Wanda Swajda**

Wystawa artystyczna w absolwentki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku.

Wystawy czasowe Muzeum Stutthof prezentowane poza miejscem pamięci:

[Świadkowie mówią. Obóz Stutthof w relacjach byłych więźniów // 1 – 31 stycznia, 1 – 30 czerwca](#)

Wystawa prezentowana w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym nr 4 w Warszawie oraz w Zakładzie Karnym w Malborku.

[Stutthof 1939–1945. Historia i jej świadkowie // 1 – 31 stycznia](#)

Wystawa prezentowana w Szkole Podstawowej im. Więźniów Obozu Stutthof w Niestępowie.

[Świadkowie mówią. Obóz Stutthof w relacjach byłych więźniów // 1 – 31 maja](#)

Wystawa prezentowana w Specjalnym Ośrodku Szkolno–Wychowawczym w Nowym Dworze Gdańskim.

[Stutthof 1939–1945. Historia i jej świadkowie // 1 – 31 maja; 1 – 30 września](#)

Wystawa prezentowana w Żuławskim Parku Historycznym w Nowym Dworze Gdańskim oraz w Urzędzie Dzielnicy Bielany m. st. Warszawy.

3. Wydawnictwa

- P. Tarnowski, A. Gąsiorowski, M. Owsiański, A. Kłys, P. Chruścielski, *Stutthof. Więcej niż muzeum. Informator muzealny, wkładka do „Dziennika Bałtyckiego” z okazji 50-lecia powstania Muzeum Stutthof*, red. T. Chudzyński i M. Owsiański, „Dziennik Bałtycki” nr 108, Gdańsk–Sztutowo 2012.
- Chanan Werebejczyk, *A jednak żyję! Wspomnienia ocalałego*, Warszawa 2012.
- Halina Banasiak, *Bajki*, Sztutowo 2012.
- Концентрационный лагерь Штуттоф, red. J. Gębacki, W. Szymański, Sztutowo 2012.
- *Pamiętamy, pamiętam... Pomorze Gdańskie i obóz Stutthof 1939–1945. Materiały edukacyjne*, red. M. Owsiański, Warszawa–Sztutowo 2012.

4. Działalność naukowa

Pracownicy naukowcy uczestniczyli w spotkaniach z kombatanami i byłymi więźniami obozów koncentracyjnych, w seminariach, konferencjach, spotkaniach wydawniczych, wykładach specjalistycznych, m.in. w VI sesji historycznej zorganizowanej przez Stowarzyszenie Gdynian Wysiedlonych oraz Muzeum Stutthof w Centrum Dokumentacyjnym Prora na Rugii, w konferencji naukowej *Polska 1939–1945. Obszary inkorporowane do Rzeszy, Generalne Gubernatorstwo oraz ziemie wcielone do Związku Radzieckiego. Podobieństwa i różnice*, w konferencji naukowej zorganizowanej przez Instytut Pamięi Narodowej Oddział w Zamościu. W 2012 roku w Muzeum Stutthof odbyła się ogólnopolska konferencja *Stutthof 2.0. Pamięć, twórczość, ekspresja. Muzea i miejsca pamięci a wyzwania współczesności*, Sztutowo. Rozpoczęto współpracę z Unisławskim Towarzystwem Historycznym, której pierwszym efektem był film pt. *Bocień – oblicza nazistowskiego okrucieństwa*, przedstawiający losy Żydów z podoboju KL Stutthof w Bocieniu.

5. Działalność edukacyjna

Główny wysiłek edukacyjny w 2012 roku skierowany był na obsługę wzrastającego zainteresowania nauczycieli i szkół ofertą edukacyjnych warsztatów w Muzeum Stutthof. W 2012 roku po kilkuletniej pracy zespołu wydano materiały Pomorskiej Teki Edukacyjnej – *Pamiętamy, pamiętam... Pomorze Gdańskie i obóz Stutthof 1939–1945, Materiały edukacyjne*. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane ze środków Instytutu Pamięi Narodowej. W latach 2012–2014 zespół przeprowadził około czterdziestu konferencji metodycznych dla nauczycieli na terenie województw: pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, kujawsko-pomorskiego oraz w Warszawie, Poznaniu i Opolu. W 2012 roku uczestniczono w spotkaniach z uczniami szkół noszących imiona związane z byłym obozem Stutthof (szkoły ze Sztutowa, Rozłazina, Niestępowa, Redkowic i Garczegorza).

6. Gromadzenie zbiorów

W 2012 r. Dział Muzealiów wzbogacił się o zabytki:

- drewniany wieszak na ubranie, używany w obozie przez więźnia Feliksa Sadłowskiego. Na wieszaku widnieje wykonany ołówkiem napis *F. Sadłowski, 5 182, Stutthof 17.12.1939 r.* (nr inw. MSt-II-4-205); **3.**
- maszyna do pisania firmy Ideal, na której w kancelarii obozowej pracowała więźniarka Irena Rakowska. W dniu wyzwolenia obozu Irena Rakowska wywozła maszynę, by po wojnie pracować na niej jako maszynistka (nr inw. MSt-II-4-206); **1.**
- pamiątki po byłym więźniu obozu Stutthof Bernardzie Mrozku: kurtka – pasiak oraz beret noszone przez niego w obozie (nr inw. MSt-II-2-95-96), **4.**, kopie rysunków wykonanych w obozie dla Bernarda Mrozka (portret, kartka imieninowa – nr inw. MSt-RII-1-99-100);
- spodnie – pasiak noszone w obozie przez więźnia Stanisława Cichowskiego (nr inw. MSt-II-2-97); **5.**
- aluminiowa blaszka z wygrawerowanym numerem obozowym 35 726, należącym do więźnia Jana Czajkowskiego. W obozie podobnymi numerami znakowano przedmioty osobiste odebrane nowo przybyłym więźniom, przechowywane w magazynach Effektenkammer jako depozyt więźniarski (nr inw. MSt-I-4-229);
- inne przedmioty związane z funkcjonowaniem obozu lub wykonane nielegalnie przez więźniów w obozie, znalezione w czasie prowadzenia robót remontowych na terenie Muzeum Stutthof: blaszki z numerami więźniów pochodzące z magazynów Effektenkammer (nr inw. MSt-I-4-230-245), **2.**, fragmenty aluminiowych papierońców nielegalnie wykonanych w warsztatach obozowych (nr inw. MSt-I-4-246-250). **6.**

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7. Działalność dokumentacyjna

Wśród nowych nabytków znalazły się dokumenty wystawiane więźniom po wyzwoleniu, jak np. zaświadczenia informujące, że Tadeusz Krystyniak, więzień obozów Stutthof, Neuengamme, Ravensbrück, wraca z obozu koncentracyjnego do domu. Wśród innych materiałów pozyskanych od Tadeusza Krystyniaka znajduje się list wysłany z obozu w Pruszkowie oraz kalendarz z zapiskami z czasu powrotu do kraju. **4.**

W tym roku zakupiono oryginalny list obozowy jednego z pierwszych więźniów obozu Stutthof, Alfonsa Schramke. **3.** Interesującym materiałem ikonograficznym są zdjęcia więźniów KL Stutthof, których oryginały lub kopie zostały udostępnione przez rodziny byłych więźniów. Uzupełniają one zbiór oryginalnych zdjęć obozowych, jednocześnie przybliżają sylwetki więźniów i mówią o ich życiu przed aresztowaniem i osadzeniem w KL Stutthof, jak i o ich działalności po wojnie. Przykładem są zdjęcia Teofila Orłowskiego – znanego przed wojną polskiego chemika, dyrektora bydgoskiej Fabryki Płyt Fotograficznych „Alfa”. **1.**

Pozyskano również kopie zdjęć Feliksa Wasiaka, pochodzące z czasu jego służby wojskowej, z obozu jenieckiego i obozu pracy w Królewcu w 1941 r. **2.**

Od 2012 roku oprócz konserwacji dokumentów prowadzonej we własnym zakresie rozpoczęto systematyczne przekazywanie najbardziej zniszczonych dokumentów do konserwacji na zewnątrz.

1.

2.

Zaświadczenie
 Najmiejszemu żołnierzowi służył w ob. Tadeusz
 Krystyniak nr. 351/1943r. powrócił z
 obozu koncentracyjnego z Niemiec
 dnia 20 II 1945r. Zamieszkuje i zamieszkiwał
 swoje przy ul. Stalowej nr. 36 w II.
 Zaświadczenie to wyżej wymienionemu
 stracił ośca w obozie koncentracyjnym
 a matka została zabita przez powieś
 w czasie działań wojennych.
 Dnia 28 II 1945 Komitet pomocy
 J. Krawczyński A. Rabinowicz

4.

3.

8. Inwestycje

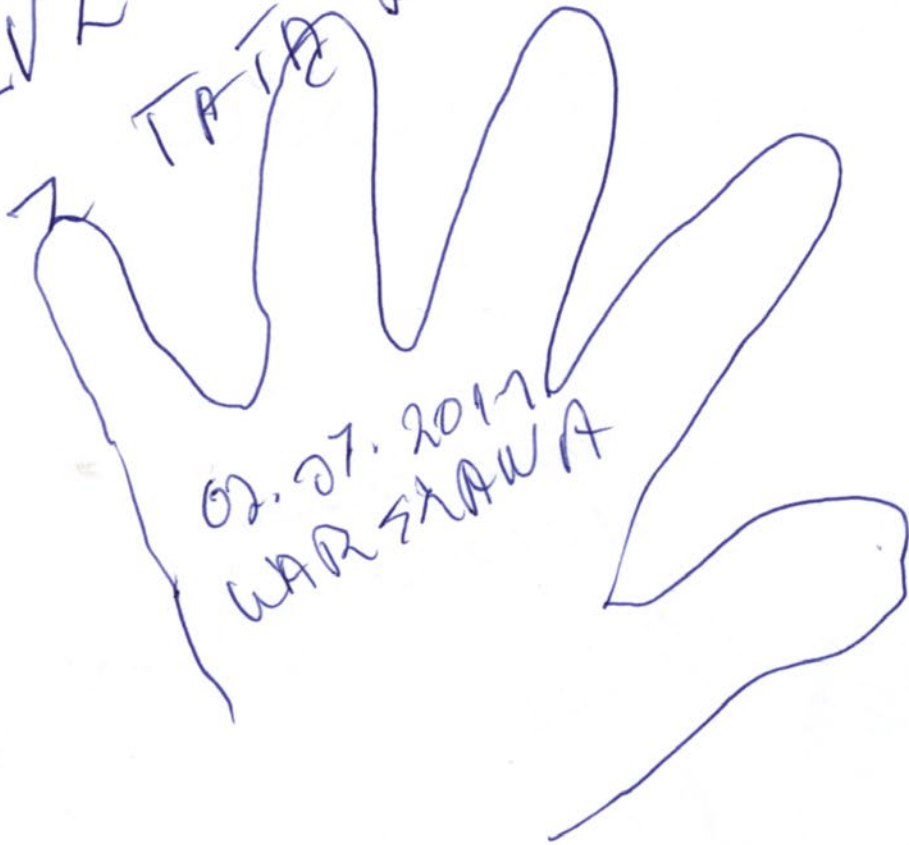
W 2012 roku na podstawie planów inwestycyjnych zatwierdzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego dokonano wymiany stolarki okiennej i drzwiowej w budynku byłej Komendantury, zrealizowano prace w budynku gospodarczym (garaże) oraz zakupiono rolety antywłamaniowe wewnętrzne z zabezpieczeniami do magazynu archiwum. Kwota dotacji wydatkowanej wynosiła 398 000,00 zł. Z bieżących środków finansowych zrealizowano działania dotyczące modernizacji magazynów zbiorów archiwalnych na łączną kwotę 170 000,00 zł (przechowywanie, zabezpieczenie i ewakuacja zbiorów) oraz działania związane z wystawą główną na kwotę 107 600,00 zł (krematorium, zabezpieczenia wystawy, oświetlenie). Ponadto ze środków finansowych własnych zakupiono samochód marki Volkswagen Transporter combi – koszt 119 500,00 zł.

Kataryna Gömyńska
2.04.2011r.

ZVZIA GÖRZYŃSKA

Taura-chan
10/17

Natalia Nędzarek

Natalia Nędzarek

Wstrząsające miejsce. Jednak dobre, że ktoś
Bo znajomość historii jest potrzebna, by
Oby takie miejsca zawsze były
Dziękujemy za lekcję pokory.

Alicja

KADA ' KRZYŚ
SIEGNA 2010R.

Nigdy więcej pamiętamy!
L. E. R. - faktorów.

Suule Kana,

Oby nikt nie zapomniat
o tych STRASZNYCH WYDARZENIACH
z przeszłości ludzkości

Zespół Szkół Nr 1
Gimnazjum Nr 1
w Sulejówku

25.05.2011 r

dba o pamięć takich właśnie miejsc.
nie pamiętać biedów z przeszłości!
z tylko muzeami, a nigdy realizacją

Igor Podolny

04.08.2011 r.

2013

1. Wydarzenia

2. Wystawy

Żydzi w KL Stutthof

kurator: **Danuta Drywa**

Ekspozycja stała poświęcona losom więźniów narodowości żydowskiej, którzy stanowili ok. 47% ogółu wszystkich więźniów KL Stutthof. Narracja wzbogacona została o podkład muzyczny oraz relację więźniarki KL Stutthof Dobki Waldhorn. Uzupełnieniem wystawy był katalog w dwóch wersjach językowych – polskiej i angielskiej. Wystawa eksponowana w dawnym baraku kwarantanny nr VIII.

Wystawy czasowe:

Nowy Obóz i ogrodnictwo

Wystawa fotografii dokumentującej niezachowane do dnia dzisiejszego obiekty dawnego obozu.

Świadkowie generacji

kuratorzy: **Bogusława Tartakowska, Marcin Owsiański**

Kolejna odsłona wystawy *Ostatni świadkowie*. Wystawa prezentuje sylwetki byłych więźniów obozu Stutthof, z którymi w latach 2008–2009 spotykali się pracownicy Muzeum Stutthof realizujący program dokumentalno–historyczny *Ostatni świadkowie*. Kolejność prezentacji losów poszczególnych osób odpowiada chronologii ich pobytu w obozie – od pierwszego transportu w dniu 2 września 1939 roku do ostatniego dnia istnienia Stutthofu – 9 maja 1945 roku.

Projekt Brama

kurator: **Wirginia Węglińska**

Wystawa artystyczna realizowana we współpracy Muzeum z Instytutem Sztuk Pięknych Uniwersytetu Warmińsko–Mazurskiego w Olsztynie. Prezentowano prace wykonane różnymi technikami, inspirowane miejscem pamięci.

Okna czasu

kurator: **Wanda Swajda**

Wystawa artystyczna absolwentki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. W instalacji artystycznej wykorzystano przestrzeń baraku „bunkry”.

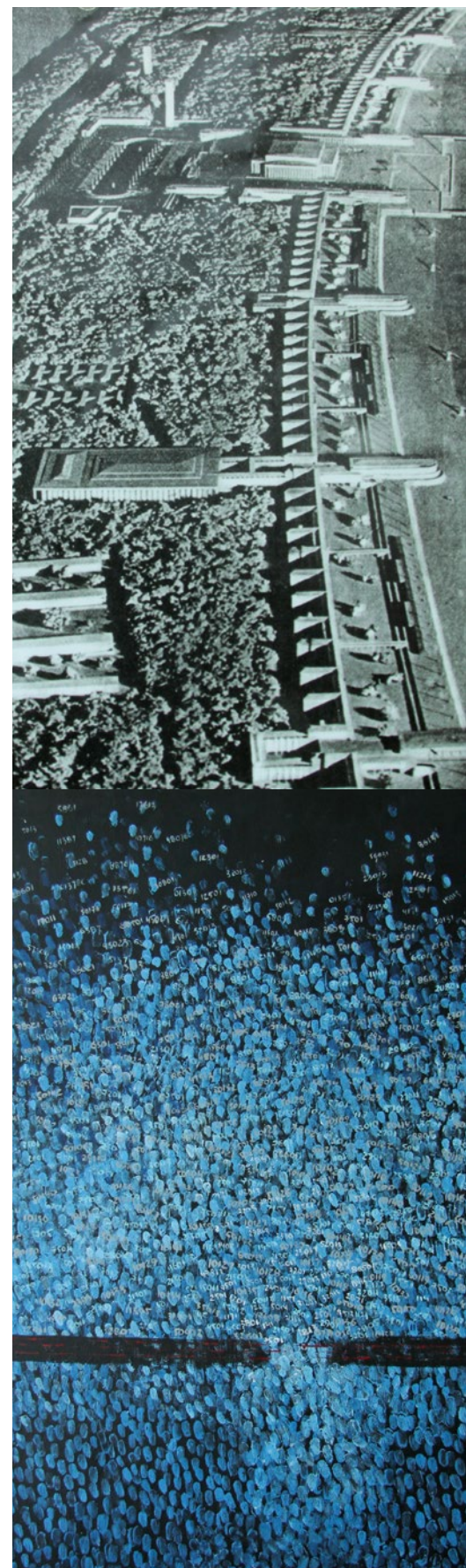
Dane wrażliwe

kurator: **Aleksandra Stępień**

Wystawa sztuki inspirowana losami byłych więźniów obozu Stutthof oraz miejscem pamięci.

Raj wspólnoty narodowej

Wystawa przygotowana przez Centrum Dokumentacyjne Prora w Niemczech, prezentująca działalność oraz stan dzisiejszy byłego nazistowskiego ośrodka wypoczynkowego na Rugii.

Wystawy czasowe przygotowane przez Muzeum Stutthof, prezentowane poza miejscem pamięci:

[Świadkowie mówią. Obóz Stutthof w relacjach byłych więźniów // 1 – 31 stycznia](#)

Wystawa prezentowana w Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji w Cedrach Wielkich.

[Stutthof 1939–1945. Historia i jej świadkowie // 1 – 31 maja](#)

Wystawa prezentowana w Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni.

[Stutthof 1939–1945. Historia i jej świadkowie](#)

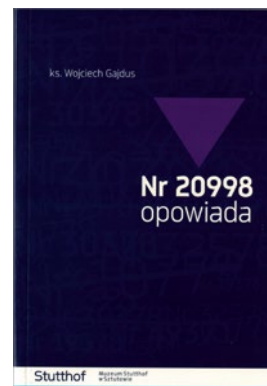
[// 1 maja – 30 września; 1 października – 30 listopada](#)

Wystawa prezentowana w Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach oraz w siedzibie Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej w Toruniu.

3. Wydawnictwa

- *Zeszyty Muzeum Stutthof 1 (11)*, red. A. Gąsiorowski, Sztutowo 2013.
- Danuta Drywa, *Żydzi w KL Stutthof*, Muzeum Stutthof w Sztutowie 2013.
- Danuta Drywa, *Jews in KL Stutthof*, Museum Stutthof in Sztutowo 2013.
- Krzysztof Steyer, *Przewodnik po polskim filmie fabularnym o tematyce wojennej i okupacyjnej*, Sztutowo 2013.
- *Obóz - Muzeum. Trauma we współczesnym wystawiennictwie*, red. M. Fabiszak, M. Owsiniński, ogólnopolska konferencja *Stutthof 2.0. Pamięć, twórczość, ekspresja*, 10–11 maja 2012, Kraków 2013.
- Kazimierz Antoni Badziąg, *Es war eine Zeit. Erinnerungeneines Pfadfindersaus Pommerellen*, Sztutowo 2013.
- Wojciech Gajdus, *Nr 20998 opowiada*, Pelplin–Sztutowo 2013.
- Balis Sruoga, *Las bogów*, Sztutowo 2013.

4. Działalność naukowa

Pracownicy merytoryczni uczestniczyli w seminariach, konferencjach, wykładach specjalistycznych, m.in. w konferencji naukowej zorganizowanej przez Instytut Politologii, Instytut Geografii oraz Instytut Bałtycki Uniwersytetu Gdańskiego pt. *Współpraca i rywalizacja w Europie Bałtyckiej*. Pracownik Muzeum Stutthof E. Grot wystąpiła w charakterze biegłego w sprawie o zbrodnie ludobójstwa w Piaśnicy dla Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku. W 2013 roku pracownicy merytoryczni wzięli udział w kilkunastu konferencjach i spotkaniach, na których prezentowali swoje prace naukowe i edukacyjne. Rezultatem tych wystąpień były publikacje naukowe w wydawnictwach polskich, niemieckich i austriackich. W ramach projektu *Sztutowo po 1945 roku* pozyskano materiały źródłowe dotyczące byłego KL Stutthof.

5. Działalność edukacyjna

W 2013 roku działalność edukacyjna prowadzona była w oparciu o wypracowane metody zawarte w *Ofercie edukacyjnej Muzeum Stutthof*. W ich ramach wyodrębniły się wyraźnie dwa równoległe kierunki: zajęcia trwające jeden lub kilka dni i wynikające z zapotrzebowania konkretnej szkoły oraz stałe projekty edukacyjne, wypracowane przez ostatnie lata w ramach projektów całorocznych, takich jak: *Ja w miejscu pamięci* (skierowany do ośrodków wychowawczych), *Stutthof i my* (skierowany do szkół specjalnych), *Miejsce i pamięć* (skierowany do studentów) czy *Żywa pamięć* (skierowany do zakładów karnych). W 2013 roku wraz z Instytutem Sztuk Pięknych na Uniwersytecie Warmińsko–Mazurskim zrealizowano projekt artystyczny *Brama*, zakończony wernisażem prac w Muzeum Stutthof. Zrealizowano metodyczne konferencje podejmujące temat edukacji w miejscach pamięci. W tym okresie szczególnie zacieśniono współpracę z ośrodkami doskonalenia nauczycieli w Gdańsku i Elblągu.

6. Gromadzenie zbiorów

W 2013 r. Dział Muzealiów wzbogacił się o zabytki:

- pamiątki byłej więźniarki KL Stutthof Antoniny Widawskiej: aluminiowa papierośnica, słomiane etui i zabawka – piesek, wykonane nielegalnie przez Antoninę Widawską w obozie Stutthof (nr inw. MSt-I-4-251-253); **1.**
- spodnie – pasiak noszone w obozie przez więźnia Edwarda Grzelaka (nr inw. MSt-II-2-98); **2.**
- eksponaty pochodzące z obozu w Potulicach: niemiecka teleskopowa pałka policyjna jednostek SIPO (nr inw. MSt-I-9-42) oraz mała domowa chrzcielnica „Pamiętka z Częstochowy”, używana w obozie w Potulicach (nr inw. MSt-I-9-43);
- Muzeum Stutthof zakupiło dwie rzeźby autorstwa Marii Bor, będące od 2002 r. depozytem: popiersie *Siostra Julia*, ukazujące zakonnicę zamordowaną w obozie w 1944 r. oraz popiersie *KL 92470*, przedstawiające więźnia narodowości francuskiej, zamordowanego w obozie w 1943 r. (nr inw. MSt-I-3-50-51); **4.**
- inne przedmioty związane z funkcjonowaniem obozu, odebrane nowo przybyłym więźniom lub wykonane nielegalnie przez więźniów w obozie, znalezione w czasie prowadzenia robót remontowych na terenie Muzeum Stutthof: blaszki z numerami więźniów pochodzące z magazynów Effektenkammer, grzebień, popielniczki, obrączki, krzyżyki (nr inw. MSt-I-4-254-269), fragmenty protezy uzębienia (nr inw. MSt-II-6-20-24). **3.**

7. Działalność dokumentacyjna

Muzeum pozyskało zdjęcia Jana Strycharczyka, więźnia osadzonego w obozie Stutthof we wrześniu 1939 r., **1.**, zdjęcia Paula Weicherta, więźnia obozu Stutthof, kopie kartki pocztowej wysłanej z obozu Grenzdorf w listopadzie 1939 r. oraz legitymacji wystawionej przez Biuro Pośrednictwa Pracy dla robotników portowych w Gdyni z 1 lipca 1934 r., **2.** zdjęcie więźniarki KL Stutthof Aleksandry Piecychny, zesłanej po zakończeniu II wojny światowej w 1945 r. do łagru sowieckiego, skąd wróciła do kraju w 1956 r. **3.**

1.

2.

3.

8. Inwestycje

Z bieżących środków finansowych zrealizowano działania dotyczące modernizacji Biblioteki Muzeum na łączną kwotę 75 600,00 zł. Wykonano prace w ramach trasy zwiedzania, w tym wymianę obudowy makiety KL Stutthof, oświetlenia, okien; remont wagonu – ekspozycji na łączną kwotę 99 600,00 zł. Ze środków własnych wykonano remont jednego pomnika upamiętnienia na terenie tzw. Nowego Obozu na kwotę 23 000,00 zł.

2014

1. Wydarzenia

-
- I** — **24 stycznia // 69. rocznica Marszu Śmierci**
Upamiętnienie wydarzenia w Cedrach Wielkich.
- II** — **25 stycznia // 69. rocznica Marszu Śmierci KL Stutthof**
Spotkanie z byłymi więźniami w Katedrze Oliwskiej w Gdańsku.
- III** — **15 marca // Seminarium dla nauczycieli, przewodników i kandydatów na przewodników Muzeum Stutthof**
Spotkanie edukacyjne.
- IV**
- V** — **7 maja // Muzeum z klasą. Innowacja we współczesnej edukacji historycznej**
Konferencja naukowa zrealizowana we współpracy z Muzeum Historycznym Miasta Gdańska oraz Pomorskim Oddziałem Stowarzyszenia Muzealników Polskich.
- VI**
- VII** — **25 lipca // Noc w Muzeum**
Prezentacja instalacji artystycznej Ewy Trafnej.
- VIII** — **9 maja // 69. rocznica wyzwolenia KL Stutthof**
19 maja // Gala nagrody Sybilla
Muzeum Stutthof otrzymało wyróżnienie za wystawę *Żydzi w KL Stutthof*.
- IX** — **3–4 września // Forum Pamięci**
Seminarium muzeów martyrologicznych, organizowane wspólnie z Państwowym Muzeum Auschwitz–Birkenau i United States Holocaust Memorial Museum.
- X** — **7 września // 75. rocznica pierwszego transportu więźniów do obozu Stutthof**
- XI** — **12 listopada // Warszawiacy w Stutthofie**
Otwarcie wystawy przygotowanej przez Muzeum Stutthof w Warszawie oraz promocja książki Wiktora Ostrowskiego pod tym samym tytułem.
- XII**

2. Wystawy

Wystawy czasowe:

[Wiktor Tołkin. Ślady](#)

kurator: **Marcin Owsiański**

Wystawa zorganizowana we współpracy z Uniwersytetem Gdańskim. Wystawa biograficzna prezentująca postać i twórczość Wiktora Tołkina.

[Sztutowo – czarne na białym](#)

kurator: **Wirginia Węglińska**

Wystawa fotograficzna prezentująca efekty pleneru zorganizowanego we współpracy Muzeum Stutthof z Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku.

[Okna czasu](#)

kurator: **Wanda Swajda**

Wystawa artystyczna absolwentki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku.

Wystawy czasowe przygotowane przez Muzeum Stutthof, prezentowane poza miejscem pamięci:

[Stutthof 1939–1945. Historia i jej świadkowie](#)

Wystawa prezentowana w Ośrodku Kultury w Cedrach Wielkich.

[Wejherowo w okresie niemieckiej okupacji 1939–1945](#)

Wystawa prezentowana w Urzędzie Miasta Wejherowa, współrealizowana z Instytutem Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku.

[Stutthof 1939–1945. Historia](#)

[jej świadkowie](#)

Wystawa prezentowana w Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce.

[Świadkowie mówią. Obóz Stutthof w relacjach](#)

[byłych więźniów](#)

Wystawa prezentowana w Zespole Kształcenia i Wychowania w Rozłazinie, w Fundacji Generał Zawackiej w Toruniu oraz w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Kazimierza w Bydgoszczy.

[Warszawiacy w Stutthofie](#)

Wystawa prezentowana w Urzędzie Dzielnicy Bielany m. st. Warszawy.

3. Wydawnictwa

- *Zeszyty Muzeum Stutthof 2 (12)*, red. A. Gąsiorowski, Sztutowo 2014.
- Wiktor Ostrowski, *Warszawiacy w Stutthofie*, Warszawa 2014.
- Agnieszka Kosko–Hołowczyc, Wanda Swajda, *Szczęściarz z rocznika 1917*, Sztutowo 2014.
- Żuławy w 1945 roku, red. A. Gąsiorowski, J. Hochleitner, Sztutowo 2014.
- Marcin Owsiański, *Stutthof. Historia miejscowości i gminy od czasów średniowiecza do maja 1945 roku*, Sztutowo 2014.

4. Działalność naukowa

Pracownicy brali aktywny udział w konferencjach i sesjach popularnonaukowych organizowanych przez instytucje krajowe i zagraniczne. Były to m.in.: konferencja *By czas nie zaćmił i niepamięć... Miejsce świadectwa byłych więźniów obozów koncentracyjnych w lekcjach przedmiotowych i bibliotecznych*, VII sesja popularnonaukowa zorganizowana przez Stowarzyszenie Gdynian Wysiedlonych, konferencja zorganizowana z okazji 90–lecia Nadleśnictwa w Wejherowie, *Międzynarodowa Konferencja Naukowa Uniwersytetu Gdańskiego o bezpieczeństwie*, międzynarodowe sympozjum naukowe w Suczawie (Rumunia) zorganizowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Związek Polaków w Rumunii. Pracownicy prowadzili prelekcje w szkołach, dokonali recenzji wydawniczych, recenzji prac doktorskich. Pracownicy poza bieżącą pracą edukacyjną prowadzili badania naukowe związane z historią Stutthofu oraz recepcją pamięci i opracowywaniem wspomnień byłych więźniów. W 2014 roku zrealizowany został projekt związany z dziejami miejsca pamięci w latach 1945–1962, wdrożono projekt *Stutthof. Nowy wymiarAR* – multimedialną ścieżkę zwiedzania Muzeum w towarzystwie byłego więźnia Felicjana Łady, w kręgu zainteresowań badawczych było również życie kobiet i artystów – więźniów KL Stutthof. Zorganizowano konferencję naukową pt. *Żuławy w 1945 roku*.

5. Działalność edukacyjna

W ramach pracy podstawowej realizowane były projekty długotrwałe i tematyczne, polegające na cyklu spotkań w szkołach i w Muzeum oraz doraźne lekcje muzealne na podstawie *Oferty edukacyjnej Muzeum Stutthof*.

6. Gromadzenie zbiorów

W 2014 r. Dział Muzealiów wzbogacił się o zabytki pozyskane w trakcie prowadzenia robót remontowych na terenie Muzeum Stutthof:

- przedmioty związane z funkcjonowaniem obozu, miski i talerze pochodzące z kuchni obozowej (nr inw. Mst-II-4-207-211); **1.**
- przedmioty wykonane nielegalnie przez więźniów obozu: sygnety, pierścionki, grzebień, popielniczki (nr inw. MSt-I-4-270-282);
- przedmioty odebrane nowo przybyłym więźniom: broszki, szkaplerze, napastrki, fajki (nr inw. MSt-II-1-63-74).

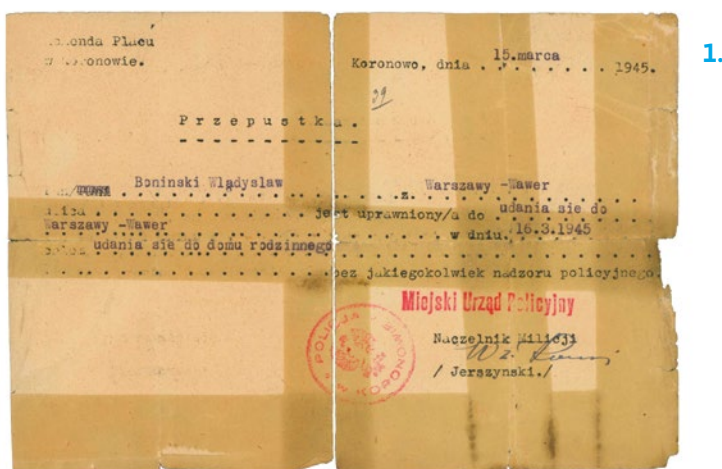
1.

7. Działalność dokumentacyjna

Nabytkami w 2014 r. są listy obozowe i dokumenty byłego więźnia KL Stutthof Władysława Bonińskiego, które do muzealnych zbiorów przekazał jego syn Jerzy Boniński **1.** oraz certyfikat wystawiony przez wojska alianckie po wyzwoleniu obozu Bergen–Belsen więźniarce Wandzie Majewskiej, która po Powstaniu Warszawskim początkowo została umieszczona w KL Stutthof. **2.**

Zbiór dokumentacji ikonograficznej więźniów KL Stutthof poszerzył się również o nowe zdjęcia Stanisława Grabowskiego z rodziną oraz Bolesława Muchowskiego. zdj. **3.**

Pozyskano nowe zdjęcia ks. Wojciecha Gajdusa, autora wspomnień z KL Stutthof z pierwszego okresu istnienia obozu oraz zamordowanego w obozie Stutthof ks. Waleriana Ossowskiego.

1.

3.

2.

8. Inwestycje

W roku 2014 na podstawie planów inwestycyjnych zatwierdzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego rozpoczęto I etap prac przy obiektach szklarnianych byłego obozu KL Stutthof wraz z dostosowaniem ich do funkcji edukacyjno-wystawienniczych. Koszt zadania to 823 359,76 zł. W połączeniu ze środkami finansowymi własnymi wykonano remont ogrodzenia za kwotę 194 143,67 zł (dotacja 78 070,00 zł). Z bieżących środków finansowych zrealizowano konserwację baraków i remont pomieszczeń byłej Komendantury na łączną kwotę 97 130,00 zł, w tym wykonano zabudowy szklane zabezpieczające ekspozycje.

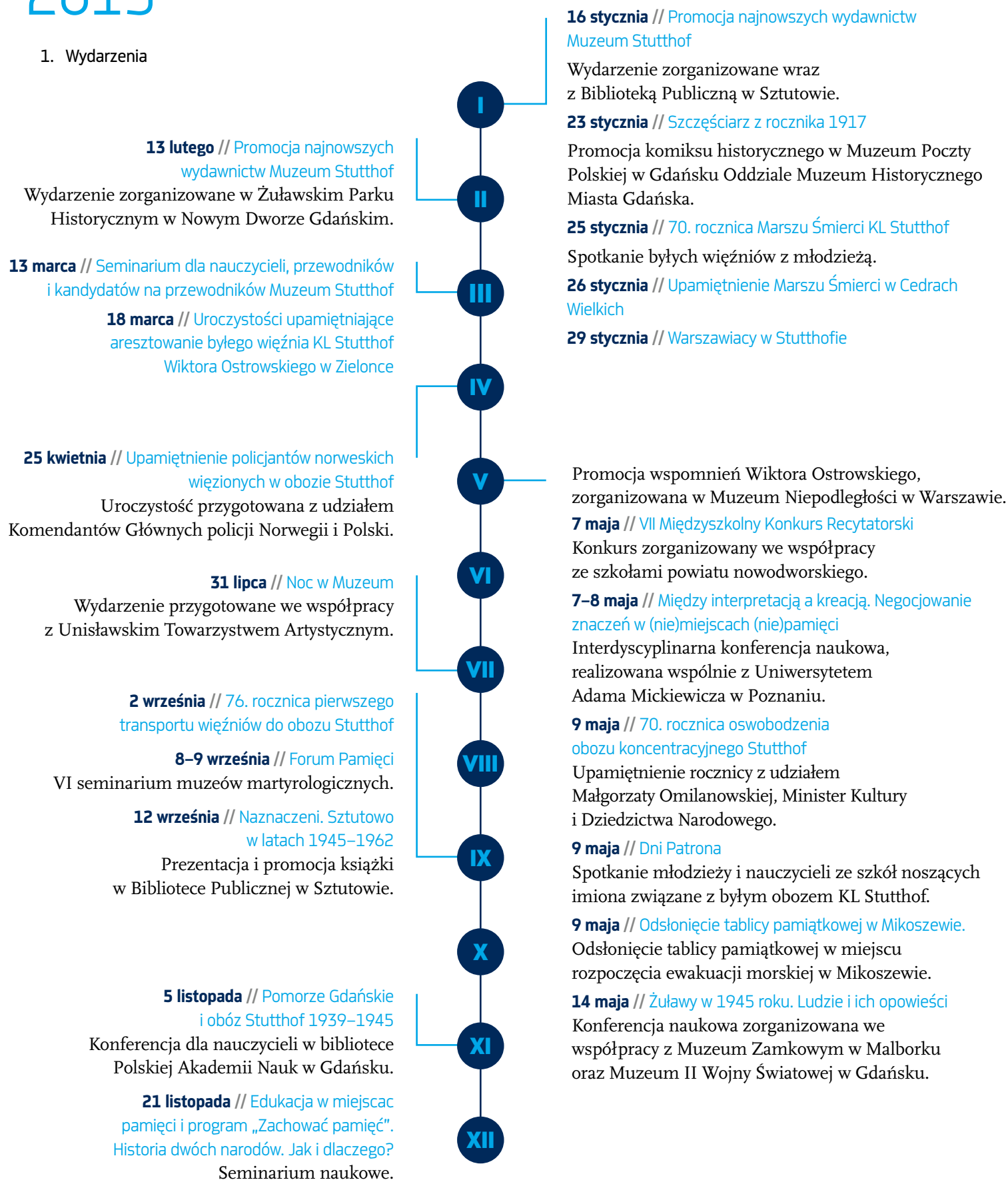

2015

1. Wydarzenia

2. Wystawy

Wystawy czasowe:

Świadkowie generacji

kuratorzy: **Bogusława Tartakowska, Marcin Owsiański**

Kolejna odsłona wystawy *Ostatni świadkowie*. Wystawa prezentuje sylwetki byłych więźniów obozu Stutthof, z którymi w latach 2008–2009 spotykali się pracownicy Muzeum Stutthof realizujący program dokumentalno–historyczny *Ostatni świadkowie*. Kolejność prezentacji losów poszczególnych osób odpowiada chronologii ich pobytu w obozie – od pierwszego transportu w dniu 2 września 1939 roku do ostatniego dnia istnienia Stutthofu – 9 maja 1945 roku.

Zapomniani kaci Hitlera. Selbstschutz na Pomorzu

Wystawa przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku.

Wystawy czasowe przygotowane przez Muzeum Stutthof, prezentowane poza miejscem pamięci:

Stutthof – Sztutowo 1945–1989. Miejsce, pamięć, ludzie

Wystawa prezentowana w Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji w Cedrach Wielkich.

Świadkowie mówią. Obóz Stutthof w relacjach byłych więźniów

Wystawa prezentowana w Zespole Szkół w Kolbudach.

Stutthof 1939–1945. Historia i jej świadkowie

Wystawa prezentowana w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Chełmży.

Sztutowo. Czarne na białym

Wystawa prezentowana na Uniwersytecie Gdańskim.

Tajne nauczanie Polek w KL Ravensbrück

kurator: **Danuta Drywa**

Ekspozycja czasowa w miejscu pamięci Ravensbrück, zorganizowana w 70. rocznicę wyzwolenia obozu. Patronat honorowy Marii Komorowskiej, Pierwszej Damy Rzeczypospolitej Polskiej. Wystawie towarzyszył katalog wydany w trzech wersjach językowych.

Stutthof 1939–1945. Historia jej świadkowie

Wystawa prezentowana w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Stężycy oraz w Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie nad Wisłą.

Warszawiacy w Stutthofie

kurator: **Virginia Węglińska**

Wystawa historyczno–biograficzna prezentująca sylwetki mieszkańców Warszawy oraz tło ich osadzania w KL Stutthof. Wernisaż wystawy odbył się w Urzędzie Dzielnicy Bielany m. st. Warszawy.

3. Wydawnictwa

- Danuta Drywa, *Säuberungsaktion na Pomorzu Gdańskim w świetle dokumentów KL Stutthof, w latach 1939–1942*, Sztutowo 2015.
- Danuta Drywa, *Tajne nauczanie Polek w KL Ravensbrück*, katalog wystawy, Sztutowo 2014.
- *Żuławy w 1945 roku. Ludzie i ich opowieści*, red. A. Gąsiorowski, J. Hochleitner, Sztutowo 2015.
- *Zeszyty Muzeum Stutthof 3 (13)*, red. A. Gąsiorowski, Sztutowo 2015.
- Agnieszka Kłys, *W czerwonym trójkącie Twe wyznanie wiary. Obok w białym polu Twe imię. Numeracja i sposób oznaczenia więźniów w obozie koncentracyjnym Stutthof (1939–1945)*, Sztutowo 2015.

4. Działalność naukowa

Pracownicy publikowali w wydawnictwach krajowych i zagranicznych artykuły związane z historią obozu Stutthof i konspiracją pomorską. Wśród wydawnictw tych znalazły się m.in.: „Rocznik Gdynski”, „Niepodległość i Pamięć”, „Gdańskie Studia Międzynarodowe”, „Zapiski Historyczne”, „Der Westpreusse – Unser Danzig”. Uczestniczyli w konferencjach naukowych: V Międzynarodowa Konferencja Naukowa – Europa XXI wiek. Bezpieczeństwo Europy, Unii Europejskiej i Polski w obliczu obecnych i przyszłych zagrożeń. Diagnozy i scenariusze na przyszłość, organizowanej przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; Dachau. Niemiecki obóz koncentracyjny duchowieństwa polskiego (1939–1945), IV Międzynarodowe Sympozjum Pamięć Europy oraz konferencji z okazji jubileuszu 50–lecia Muzeum Więzienia Pawiak *Historia – Ludzie – Pamięć*. W zakresie pracy badawczej skupiono się również na zagadnieniach związanych z powojennymi dziejami Stutthofu i Sztutowa, losami kobiet w obozie, Niemców więzionych w KL Stutthof. Ważnym aspektem działalności naukowej Muzeum Stutthof w 2015 roku była konferencja interdyscyplinarna *Między interpretacją a kreacją. Negocjowanie znaczeń w (nie)miejscach (nie)pamięci*, realizowana wspólnie z Uniwersytetem Adama Mickiewicza w Poznaniu. Efektem stałej współpracy z Unisławskim Towarzystwem Historycznym była realizacja kolejnego filmu pt. *Eksterminacja inteligencji pomorskiej*. Muzeum podjęło prace poszukiwawcze wraz z nadzorem archeologicznym na terenie dawnego KL Stutthof, poza współczesnym obszarem Muzeum. W trakcie prac pozyskano przedmioty bezpośrednio związane z funkcjonowaniem KL Stutthof. Dwa sezony prac terenowych zakończyły się uporządkowaniem terenu, z czym wiązało się usunięcie i zabezpieczenie destruktywów skórzanych. Muzeum Stutthof w ramach sprawozdania i popularyzowania prac przygotowało trzy odsłony wystawy *Odezwała się ziemia*.

5. Działalność edukacyjna

W zakresie prowadzonych zajęć edukacyjnych poszerzano tematykę i zasięg wykorzystywanych źródeł. Pracownicy przeprowadzili zajęcia podczas kilkadziesiąt dni warsztatowych dla grup jedno- i wielodniowych, w których uczestniczyło ponad 1000 uczniów; m. in.: *Stutthof i my, Ja w miejscu pamięci*. W ramach wolontariatu uczniowie i studenci (m.in. z Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni) uczestniczyli w pracy Muzeum w zakresie przygotowania i obsługi uroczystości. Organizowano spotkania w cyklu budowania tożsamości lokalnej. Od 2015 roku mottem działań Muzeum była idea wielowymiarowej Koalicji Pamięci, budującej pamięć w czasach odchodzenia Świadców. W szkołach prowadzono prelekcje związane z prezentacją wystaw oraz tematami z zakresu historii dawnego obozu Stutthof.

6. Gromadzenie zbiorów

W 2015 r. Dział Muzealiów wzbogacił się o zabytki:

- sygnet z wygrawerowanym numerem obozowym 40 943, wykonany nielegalnie w obozie dla Heleny Ciskowskiej (nr inw. MSt-I-4-284);
- naszywka z numerem obozowym P 29 489, należącym w obozie do więźnia Józefa Pietruszewskiego (nr inw. MSt-II-2-100); **2.**
- ubranie obozowe – pasiak – spodnie i bluza, należące do więźnia o numerze P 52 412 KL Sachsenhausen (nr inw. Mst-II-2-99); **1.**
- kolekcja dzieł sztuki powiększyła się o 13 szkiców do rzeźb o tematyce martyrologicznej, wykonanych przez rzeźbiarkę Elżbietę Szczodrowską specjalnie dla Muzeum Stutthof w latach 70. XX w. (nr inw. MSt-I-2-157-169);
- inne przedmioty związane z funkcjonowaniem obozu lub odebrane nowo przybyłym więźniom, znalezione w czasie prowadzenia robót remontowych na terenie Muzeum Stutthof: buciki dziecięce (nr inw. MSt- II-I-78), zawieszka na Torę z wizerunkiem Arki Przymierza **3.**, plakietka z wizerunkiem getta łódzkiego **4.**, porcelanowy wisiołek z wizerunkiem Mojżesza (nr inw. MSt-II-1-75-77) **4.**, obrączki (nr inw. MSt-I-4-285-286).

7. Działalność dokumentacyjna

Wśród pozyskanych w 2015 r. nowych materiałów znalazły się kopie 55 dokumentów byłego więźnia KL Stutthof Alfonsa Schramke, w tym listów obozowych i listów pisanych przez rodzinę, oraz kopia jego portretu wykonanego w obozie i zdjęcia matki Gertrudy Szramke. **2.**

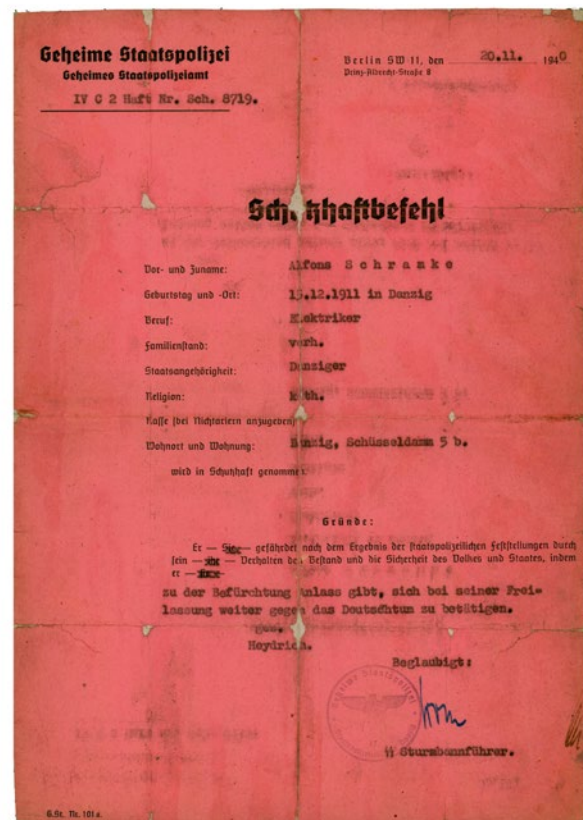
Na uwagę zasługują oryginalne listy wysyłane z KL Dachau przez ks. Teodora Korcza do matki. **4.**

Interesującym pozyskany zbiorem są materiały po byłym więźniu KL Stutthof Zygmuncie Schmelterze. Zawiera on zdjęcia, listy pisane z obozu, dokumenty ukazujące dzieje jego rodziny od połowy XIX wieku oraz jego działalność zarówno sprzed wojny, jak i po niej. **1.**

Pozyskano również dokument byłego więźnia KL Stutthof Kazimierza Jaroszyńskiego, aresztowanego za działalność w Polskim Związku Powstańczym. **3.**

1.

3.

4.

Konzentrationslager Dachau 3 K

Folgende Anordnungen sind beim Schriftverkehr mit Gefangenen zu beachten:

- 1.) Jeder Schutzhaftgefangene darf im Monat zwei Briefe od. zwei Karten von seinen Angehörigen empfangen und an sie absenden. Die Briefe an die Gefangenen müssen gut lesbar mit Tinte geschrieben sein und dürfen nur 15 Zeilen auf einer Seite enthalten. Gestattet ist nur ein Briefbogen normaler Größe. Briefumschläge müssen ungefaltet sein. In einem Briefe dürfen nur 5 Briefmarken à 12 Pf. beigelegt werden. Alles andere ist verboten und unterliegt der Beschlagnahme. Postkarten haben 10 Zeilen. Lichtbilder dürfen als Postkarten nicht verwendet werden.
- 2.) Geldsendungen sind gestattet.
- 3.) Es ist darauf zu achten, daß bei Geld- oder Postsendungen die genaue Adresse, bestehend aus Name, Geburtsdatum und Gefangenen-Nummer, auf die Sendungen zu schreiben ist. Ebenso müssen alle Schreiben den genauen und vollständigen Absender tragen. Wenn die Adresse fehlerhaft ist, geht die Post an den Absender zurück oder wird vernichtet.
- 4.) Zellungen sind gestattet, dürfen aber nur durch die Poststelle des K. L. Dachau bestellt werden.
- 5.) Pakete dürfen nicht geschickt werden, da die Gefangenen im Lager alles kaufen können.
- 6.) Entlassungsgesuche aus der Schutzhaft an die Lagerleitung sind zwecklos.
- 7.) Sprecherlaubnis und Besuche von Gefangenen im Konzentrationslager sind grundsätzlich nicht gestattet.

Der Lagerkommandant.

Meine Anschrift:
Name: *Koröf Theodor*
geboren am: *8. II. 1903*
Gef.-Nr. *28466* Block *28/2* Dachau 3K.

Absender:
Dachau 3K, den: *3. IV. 1942*

Liebe Mutti!

Wie schön ist es, wenn ich von dir höre. Du hast mir geschrieben, daß du dich um mich kümmerst. Das ist mir sehr lieb. Ich hoffe, daß du dich auch um meine Mutter kümmerst. Ich habe dich sehr lieb. Ich hoffe, daß du dich auch um meine Mutter kümmerst. Ich habe dich sehr lieb.

Ich habe dich sehr lieb. Ich hoffe, daß du dich auch um meine Mutter kümmerst. Ich habe dich sehr lieb.

Ich habe dich sehr lieb. Ich hoffe, daß du dich auch um meine Mutter kümmerst. Ich habe dich sehr lieb.

Ich habe dich sehr lieb. Ich hoffe, daß du dich auch um meine Mutter kümmerst. Ich habe dich sehr lieb.

1285

Mein innig geliebter Sohn! 11. I. 1945

Die Weihnachtsferien sind vorüber, und wieder ist ein Jahr weg. Drei neue Tage kommen hinzu - neue Mühen. Wir hoffen, dass in diesem Jahre nicht so viel herumgehört. In diesem Jahre mein Sohn, möge alle Deine Wünsche sich erfüllen, und schon bestimmt Dein Fleiß sich realisieren. In voriger Woche haben wir endlich eine Nachricht von Gola bekommen. Ich habe geschrieben, dass die Frau Gustavs doch gestorben

8. Inwestycje

W roku 2015 na podstawie planów inwestycyjnych zatwierdzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wykonano II etap prac przy obiektach szklarnianych byłego obozu KL Stutthof wraz z dostosowaniem ich do funkcji edukacyjno-wystawienniczych. Koszt zadania wyniósł 807 550,00 zł. Kontynuowano również rozpoczęte w roku 2013 prace przy trzech pomnikach upamiętniających na terenie Nowego Obozu na kwotę 65 000,00 zł (dotacja 52 450,00 zł). Zakupiono nieruchomość na siedzibę Muzeum Piaśnickiego. Z bieżących środków finansowych wykonano remonty i renowacje na łączną kwotę 98 819,00 zł. Ponadto ze środków finansowych własnych zrealizowano zadania mające na celu zabezpieczenie miejsca pamięci oraz odpowiedniej organizacji zwiedzania – za kwotę 283 656,00 zł (zakup programu do projektu *Stutthof Nowy wymiAR*, montaż systemu parkingowego, zakup depozytora kluczy, rekonstrukcja ścian fundamentowych budynku poobozowego). Ze środków własnych zakupiono samochód osobowy marki Skoda za kwotę 111 000,00 zł.

9. Muzeum Piaśnickie w Wejherowie, Oddział Muzeum Stutthof w Sztutowie

Działalność Muzeum Stutthof została rozszerzona o zadania związane z utworzeniem Oddziału. Zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 grudnia 2015 r. Muzeum Stutthof nadano nowy statut, określający cele powstania Oddziału.

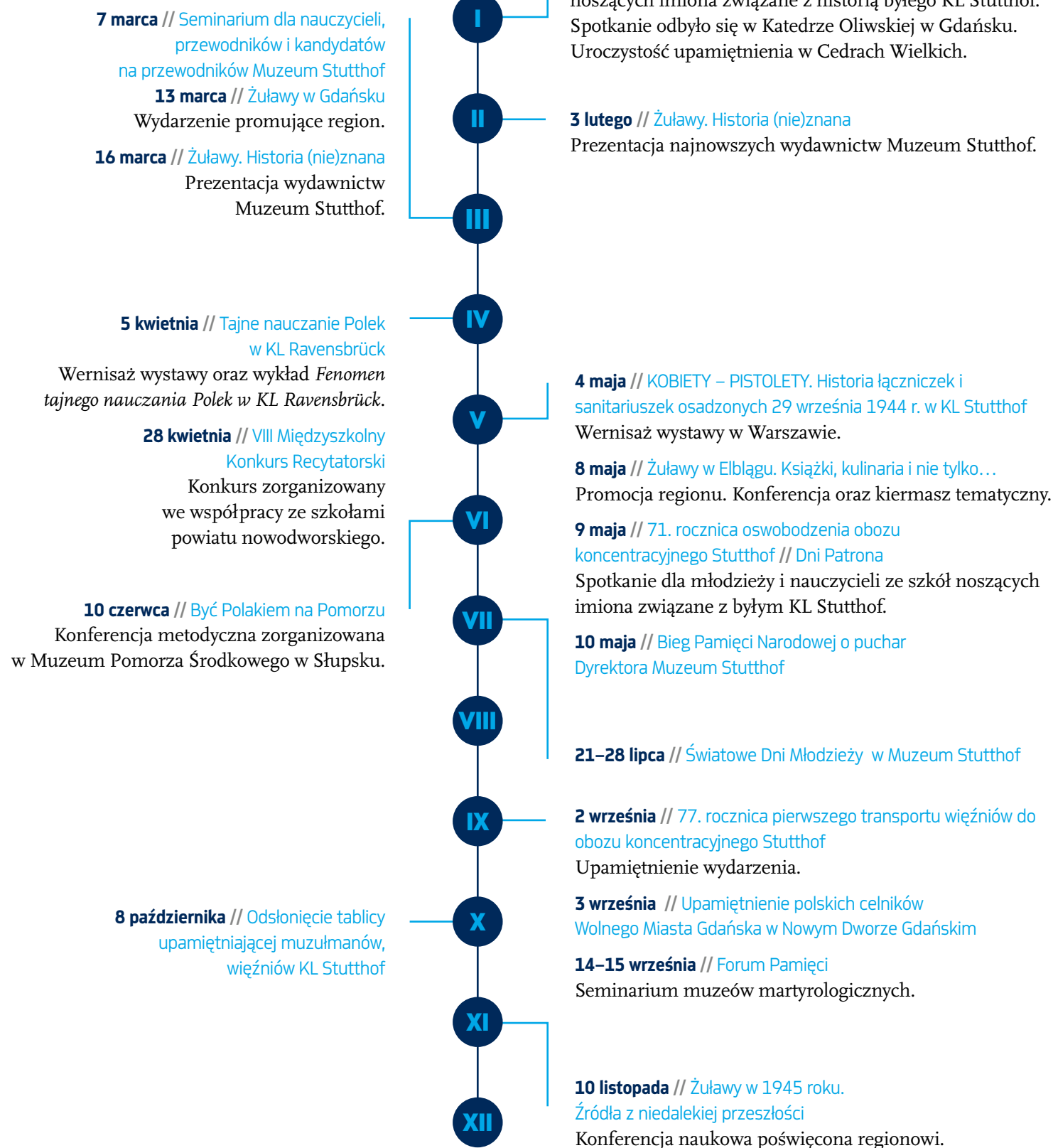

2016

1. Wydarzenia

2. Wystawy

Wystawa główna:

Zarządzeniem Dyrektora Muzeum z dnia 5 lipca br. powołany został Zespół Programowy ds. wystawy głównej. W jego skład weszli: prof. Bogdan Chrzanowski, Ewa Malinowska, dr Marcin Owsiniński, Bogusława Tartakowska; do zespołu dołączyła Wirginia Węglińska. Zadaniem zespołu było opracowanie założeń merytorycznych ekspozycji, przygotowanie scenariusza wystawy oraz opracowanie koncepcji wykonawczej ekspozycji i nadzór nad przygotowaniem projektów wykonawczych. Do współpracy zaproszony został Zespół Doradców, w którego skład weszli: prof. Maria Mendel, prof. Katarzyna Barańska, Anna Theiss, prof. Wiesław Theiss, dr Piotr Cywiński, dr Janusz Trupinda, prof. Arnold Kłaczyński oraz prof. Paweł Śpiewak.

Wystawy czasowe:

[Pragnienie wolności. Twórczość artystyczna więźniów KL Stutthof](#)

kurator: **Wirginia Węglińska**

Wystawa skupiająca uwagę na wytworach nielegalnej twórczości artystycznej osób osadzonych w KL Stutthof. Ekspozycja prezentowana była na terenie dawnego ogrodnictwa obozowego.

[Powstańcy warszawscy w niewoli 1944–1945](#)

Wystawa użyczona przez Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łąbinowicach–Opolu.

[Miejsca martyrologii Polaków w ZSRR](#)

Wystawa użyczona przez Instytut Pamięci Narodowej.

[Kamienne świadectwo. Mieszkańcy Tykocina w obozach koncentracyjnych](#)

Wystawa wypożyczona przez Muzeum Podlaskie z Białegostoku.

[In memoria. Olaf Schlote](#)

Instalacja artystyczna niemieckiego twórcy inspirowana miejscem pamięci, udostępniona dzięki wsparciu Senatu Miasta Bremy w Niemczech.

[Igrzyska za drutami](#)

Wystawa współorganizowana z Muzeum Historycznym Miasta Gdańska, wypożyczona z Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie. Opowiada ona o sporcie uprawianym w obozach jenieckich.

[Odezwała się ziemia. Prace poszukiwawcze na terenie byłego KL Stutthof w sezonie 2016](#)

Wystawa dotycząca prac poszukiwawczych przeprowadzonych na terenie dawnego KL Stutthof, poza obecnym terenem Muzeum Stutthof. Przygotowana we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Gdańsku oraz Fundacją Bowke.

[Gdynia 1939. Losy miasta i ludzi](#)

Wystawa historyczna przygotowana przez pracowników Muzeum Stutthof we współpracy z Muzeum Miasta Gdyni.

Wystawy czasowe przygotowane przez Muzeum Stutthof, prezentowane poza miejscem pamięci:

[Wystawa Stutthof 1939–1945. Historia i jej świadkowie // 1 – 29 lutego](#)

Wystawa prezentowana w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Elblągu.

[Tajne nauczanie Polek w KL Ravensbrück // 1 kwietnia – 30 czerwca](#)

Wystawa prezentowana w Muzeum Zamku Lubelskiego w Lublinie.

[Kobiety – pistolety. Polki – jeńcy wojenni w obozie koncentracyjnym](#)

Wystawa prezentowana w Urzędzie Dzielnicy Ursynów m. st. Warszawy.

[Tajne nauczanie Polek w KL Ravensbrück // 1 lipca – 31 sierpnia](#)

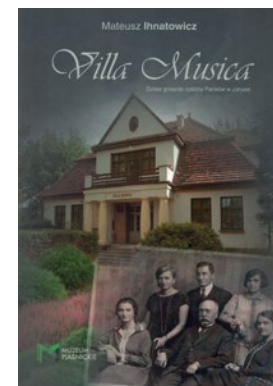
Wystawa prezentowana w Muzeum w Tykocinie, w Oddziale Muzeum Podlaskiego w Białymstoku.

[Świadkowie mówią. Obóz Stutthof w relacjach świadków // 1 – 30 listopada](#)

Wystawa prezentowana w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Chełmży.

3. Wydawnictwa

- Kazimierz Antoni Badziąg, *Był taki czas. Wspomnienia pomorskiego harcerza*, Sztutowo 2016.
- Agnieszka Klys, *Finowie w KL Stutthof | The Finns in Stutthof Concentration Camp*, Sztutowo 2016.
- Andrzej Gąsiorowski, Krzysztof Steyer, *Członkowie TOW Gryf Pomorski w KL Stutthof. Działalność – aresztowanie – obóz*, Sztutowo 2016.
- *Zeszyty Muzeum Stutthof 4 (14)*, red. A. Gąsiorowski, P. Chruścielski, Sztutowo 2016.
- Wirginia Węglińska, *Kobiety – pistolety. Polki – jeńcy wojenni w obozie koncentracyjnym*, katalog wystawy, Sztutowo 2016.
- Chaim Kozienicki, *Dorastanie w piekle*, II wydanie, Sztutowo 2016.
- Halina Fedorowicz, *Dzienniki. Zapiski z robót przymusowych w Prusach Wschodnich*, red. B. Tartakowska, Gdańsk–Sztutowo 2016. (Współpraca wydawnicza z Narodowym Muzeum Morskim w Gdańsku oraz Muzeum II Wojny Światowej.)
- Hermann Kuhn, *Stutthof. Ein Konzentrationslager vor den Toren Danzig*, Bremen 2016. Wznowienie podstawowego niemieckiego opracowania historii obozu, zrealizowane w kooperacji z Edition Temmen z Bremy, Niemcy.
- John Muhl, *Dzieje Sztutowa do 1920 roku*, red. i tłum. R. Biskup, Sztutowo 2016. Pierwsze polskie wydanie publikacji, wzbogacone o szerszy materiał ikonograficzny.
- *Stutthof w kobiecych narracjach*, red. W. Węglińska, M. Dworak, A. Rzeszowska, Sztutowo 2016.
- *Znaki (nie)pamięci. Teoria i praktyka upamiętniania w Polsce*, red. M. Fabiszak, A. W. Brzezińska, M. Owsiniński, Kraków 2016. (Wydawnictwo realizowane we współpracy z Wydawnictwem Universitas, stanowiące podsumowanie konferencji *Między interpretacją a kreacją. Negocjowanie znaczeń w (nie)miejscach (nie)pamięci*, realizowanej w Muzeum Stutthof i Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu w dniach 7–8 maja 2015.)
- Tomasz Mering, *Las Piaśnicki. Fabularyzowany komiks historyczny*, wydanie I, Muzeum Stutthof w Sztutowie, Wejherowo 2016.
- Mateusz Ihnatowicz, *Villa Musica. Dzieje gniazda rodziny Panków w zarysie*, Muzeum Stutthof w Sztutowie, Wejherowo 2016.

4. Działalność naukowa

Pracownicy publikowali w wydawnictwach krajowych i zagranicznych artykuły związane z historią obozu Stutthof oraz konspiracją pomorską. Można wymienić tu m.in. artykuł *Vom Dorf ins Konzentrationslager. Der Fall Paul Will aus Mittelhaken bei Stutthof* w czasopiśmie „Der Westpreusse – Unser Danzig” czy *Dzieci wojny. Auschwitz i Holocaust na tle zbrodni ludobójstwa XX i XXI wieku* w czasopiśmie „Nasza Historia”.

Brali aktywny udział w konferencjach i sesjach organizowanych przez instytucje krajowe i zagraniczne, m.in. Europejskie Centrum Solidarności w cyklu *Spotkania z nauką*, konferencji *Dzieci wojny. Auschwitz i Holocaust na tle zbrodni ludobójstwa XX i XXI wieku* wspólnie z Międzynarodowym Domem Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu i Państwowym Muzeum Auschwitz–Birkenau. Równoległe z pracą edukacyjną kontynuowano badania naukowe w tematyce dotyczącej kobiet–więźniarek KL Stutthof oraz twórczości artystycznej osadzonych w obozie, powojennej historii miejsca pamięci oraz scenariusza ścieżki edukacyjnej śladami Felicjana Łady. W bieżącym roku Muzeum kontynuowano prace poszukiwawcze prowadzone poza obecnym terenem placówki. W trakcie prac pozyskano przedmioty bezpośrednio związane z funkcjonowaniem KL Stutthof. Muzeum Piaśnickie, Oddział Muzeum Stutthof, rozpoczęło zdjęcia do I części projektu: sześcioczęściowego cyklu filmowego *Młyny historii*, dotyczącego Piaśnicy i innych miejsc straceń na Pomorzu (Pelplin, Szpęgawsk, Mniszek, Fordon Bydgoski).

5. Działalność edukacyjna

Zespół pracowników zaangażowany był w realizację bieżących zajęć edukacyjnych realizowanych według *Oferty edukacyjnej*. W muzeum i w szkołach przeprowadzono spotkania w ramach realizacji projektów edukacyjnych oraz konkursów historycznych. Kontynuowano wolontariat w Muzeum w zakresie przygotowania i prowadzenia uroczystości. Pracownicy prowadzili w szkołach prelekcje dotyczące historii dawnego obozu Stutthof. W ramach działalności popularyzatorsko–edukacyjnej Muzeum Piaśnickie, Oddział Muzeum Stutthof realizowało filmy, wirtualne zwiedzanie oraz szereg audycji edukacyjno–popularyzatorskich; wydano materiały promocyjne. Wspólnie z Gminą Wejherowo organizowano również IV Dni Piaśnickie, w ramach których między innymi odbyły się: IV Gwiazdzisty Rajd Piaśnicki im. Mjr. Edwarda Łakomego, VIII Biegi Piaśnickie, Olimpiada o Wiedzy Martyrologii Piaśnicy.

6. Gromadzenie zbiorów

W 2016 r. Dział Muzealiów wzbogacił się o zabytki:

- aluminiowa papierośnica, należąca do nieznanego z nazwiska więźnia o inicjałach AD, noszącego numer obozowy P35 308 (nr inw. MSt-I-4-287);
- aluminiowa papierośnica z wygrawerowanymi inicjałami PJ oraz numerem obozowym P 35 187, wykonana nielegalnie w warsztatach obozowych dla więźnia Józefa Pietkiewicza (nr inw. MSt-I-4-290);
- spodnie – pasiak, pochodzące z nieznanego obozu koncentracyjnego (nr inw. MSt-II-2-104);
- zabytki związane z funkcjonowaniem obozu ewakuacyjnego KL Stutthof w Rybnie: blaszki z numerami więźniów pochodzące z magazynów Effektenkammer (nr inw. MSt-I-4-288/289), znaczki narzędziowe z warsztatów obozowych (nr inw. MSt-I-9-45-53), guziki od pasiaków (nr inw. MSt-II-2-101-102);
- decyzją PWKZ w Gdańsku muzeum otrzymało w depozyt zabytki pochodzące z badań archeologicznych prowadzonych na terenie byłego obozu. Wśród nich znajdują się m. in.:
  - wykonane nielegalnie przez więźniów w obozie: gliniane popielniczki **4.**, aluminiowe łyżki **3.**, grzebień, krzyżyk, mydelniczka;
  - przedmioty związane z funkcjonowaniem obozu: blaszki z numerami więźniów pochodzące z magazynów Effektenkammer **2.**, destrukty naczyń porcelitowych z kantyny i stołówki SS, izolator porcelitowy, aluminiowe żetony funkcjonujące w systemie premiowania więźniów, marki narzędziowe z warsztatów obozowych **1.**, aluminiowe mydelniczki z mydłem niemieckiej marki RIF i inne;
  - przedmioty odebrane więźniom po przybyciu do obozu: oprawki okularów, szczoteczki do zębów, monety;
- inne przedmioty związane z funkcjonowaniem obozu lub odebrane nowo przybyłym więźniom, znalezione w czasie prowadzenia robót remontowych na terenie Muzeum Stutthof: pierścionki, obrączki, medalik oraz spinki do mankietów (nr inw. MSt-II-I-80-85), blaszki z numerami więźniów pochodzące z magazynów Effektenkammer (nr inw. MSt-I-4-292-295).

7. Działalność dokumentacyjna

W 2016 roku pozyskano zdjęcia i dokumenty dotyczące Teodora Chlebosza, leśniczego leśnictwa Żychce z nadleśnictwa Chociński Młyn, uczestnika plebiscytu na Górnym Śląsku **3.**, oraz kopie materiałów byłego więźnia KL Stutthof Romana Łuszczewskiego, w tym listy obozowe, kartę pocztową **1.**, zdjęcia i inne. Wśród pozyskanej dokumentacji ikonograficznej znalazły się zdjęcia Jana Lorenca z żoną Genowefą **2.**, zrobione w Gdyni w 1938 roku. Do zbioru dokumentacyjnego włączono 21 oryginalnych listów obozowych więźnia KL Stutthof Adama Feigla.

W 2016 r. na stronie internetowej www.stutthof.org udostępniono zbiory ikonograficzne on-line.

8. Inwestycje

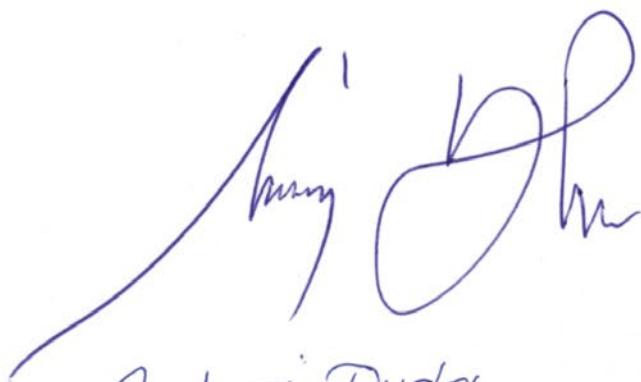
W roku 2016 na podstawie planów inwestycyjnych zatwierdzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego dokonano remontu czterech pomników upamiętnienia na terenie tzw. Nowego Obozu za kwotę ok. 100 000,00 zł. Zakupiono sprzęt komputerowy za kwotę 65 000,00 zł oraz osprzęt do ciągnika za kwotę 65 000,00 zł. Ze środków finansowych bieżących zakupiono nowe fotele do kina w ilości 92 sztuk za łączną kwotę 90 760,00 zł oraz wykonano remont 5 pomieszczeń w budynku byłej Komendantury za kwotę 90 000,00 zł. Ze środków inwestycyjnych własnych zakupiono ciągnik komunalny z kosiarką za kwotę 131 610,00 zł. W działalności Oddziału w bieżącym roku skupiono się na organizacji pracy Muzeum, inwestycjach projektowo–remontowych w ramach przygotowania siedziby.

Sztutowo, dnia 21 czerwca 2017r.

Składam hołd ofiarom
niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Stutthof
- Polakom i Żydom, Rosjanom i Romom -
i wszystkim bohaterom, patriotycznym polskim mieszkańcom Pomorza.

Dziękuję pracownikom Muzeum Stutthof w Sztutowie,
którzy dbają o zachowanie tego miejsca pamięci.

Przeczpospolita zawsze będzie pamiętać i czcić
dzielność Żuławiaków, Kaszubów, gdańszczan i gdynian,
którzy za wierność Ojczyźnie zapłacili najwyższą cenę.

Andrzej Duda
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Tuesday 18th July - Stutthof Concentration Camp

We were intensely moved by our visit to Stutthof, which has been the scene of so much terrible pain, suffering and death.

This shattering visit has reminded us of the horrendous murder of six million Jews, drawn from across the whole of Europe, who died in the abominable Holocaust.

It is, too, a terrible reminder of the cost of war. And the fact that Poland alone lost millions of its people, who were the victims of a most brutal occupation.

All of us have an overwhelming responsibility to make sure that we learn the lessons and that the horror of what happened is never forgotten and never repeated.

William

Catherine

2017

1. Wydarzenia

2. Wystawy

Wystawa główna

Zmienił się skład Zespołu Programowego ds. wystawy głównej. Do Ewy Malinowskiej, Bogusławy Tartakowskiej, dr Marcina Owsiańskiego dołączyli dr Aleksander Michalak oraz Piotr Chruścielski. Prof. Bogdan Chrzanowski stanął na czele Zespołu ds. Monografii KL Stutthof. Skład Zespołu Doradców wzbogacił się o dr. Jacka Friedricha. Kontynuowane były prace nad scenariuszem. W miesiącach od maja do listopada wykonane zostało badanie socjologiczne wśród odwiedzających Muzeum Stutthof. Pozwoliło ono na zobrazowanie oczekiwań naszych gości, określenie poziomu wiedzy i świadomości historycznej. Wyniki badań pozwoliły ukierunkować prace zespołu.

W wyniku kwerend w Staatsanwaltschaft Bochum, Landesarchiv Münster, Bundesarchiv, Gedenkstätte Neuengamme, Państwowym Archiwum Federacji Rosyjskiej (GARF), Państwowym Rosyjskim Archiwum Wojennym (RGVA) oraz National Archiv in London pozyskano liczne jednostki archiwalne, które uzupełniają narrację wystawy. Podjęto rozmowy z wójtem gminy Sztutowo o możliwości wykorzystania do celów wystawienniczych dawnych hal poobozowych DAW, nie będących w administracji Muzeum.

Wystawy czasowe:

Tajne nauczanie Polek w KL Ravensbrück // 3 czerwca – 15 października

kurator: **Danuta Drywa**

Ekspozycja zorganizowana w 70. rocznicę wyzwolenia obozu Ravensbrück. Wystawie towarzyszyło seminarium dla nauczycieli pt. *A ja właśnie przed śmiercią chcę wiedzieć jak najwięcej* oraz katalog wydany w trzech wersjach językowych.

Pragnienie wolności. Twórczość artystyczna więźniów KL Stutthof

kurator: **Wirginia Węglińska**

Wystawa skupiająca uwagę na wytworach nielegalnej twórczości artystycznej osób osadzonych w KL Stutthof. Ekspozycja prezentowana była na terenie dawnego ogrodnictwa obozowego.

Gdynia 1939. Losy miasta i ludzi // od 1 lipca

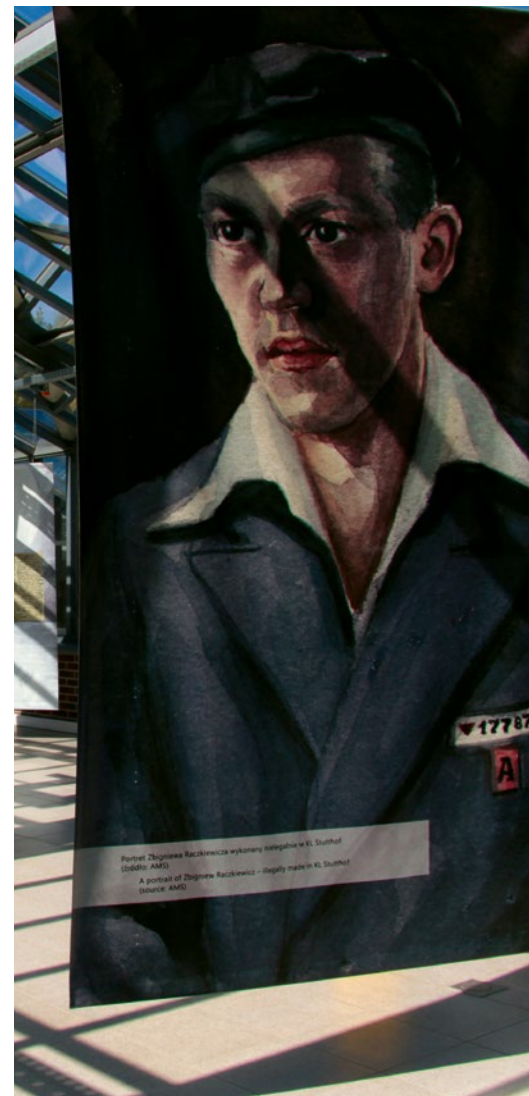
Wystawa historyczna przygotowana przez pracowników Muzeum Stutthof we współpracy z Muzeum Miasta Gdyni, pokazana na terenie dawnego ogrodnictwa obozowego.

Taniec wśród mieczów. Polski personel medyczny na Pawiaku w okresie okupacji niemieckiej 1939–1944 // 16 sierpnia – 15 września

Wystawa wypożyczona z Muzeum Więzienia Pawiak – oddziału Muzeum Niepodległości w Warszawie. Przybliży ona heroiczną postawę lekarzy, pielęgniarek i sanitariuszy zatrudnionych w obu szpitalach działających wówczas na terenie więzienia śledczego hitlerowskiego Gestapo – *Gefängnis der Sicherheitspolizei Dzielnastrasse 24/26*.

Odezwała się ziemia. Prace poszukiwawcze na terenie byłego KL Stutthof w sezonie 2016

Wystawa dotycząca prac poszukiwawczych przeprowadzonych na terenie dawnego KL Stutthof, poza obecnym terenem Muzeum Stutthof. Przygotowana we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Gdańsku oraz Fundacją Bowke.

Wystawy czasowe przygotowane przez Muzeum Stutthof, prezentowane poza miejscem pamięci:

[Stutthof 1939–1945. Historia i jej świadkowie // 1 – 31 stycznia](#)

Wystawa prezentowana w Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Cedrach Wielkich.

[Kobiety – pistolety. Polki – jeńcy wojenni w obozie Stutthof // 22 kwietnia – 25 maja](#)

Wystawa prezentowana w Muzeum Dulag 121 w Pruszkowie.

[Stutthof 1939–1945. Historia i jej świadkowie // 1 czerwca – 31 lipca](#)

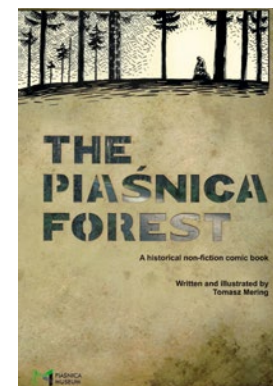
Wystawa prezentowana w Muzeum Obrony Wybrzeża w Helu.

[Tajne nauczanie Polek w KL Ravensbrück // 1 listopada – 31 grudnia](#)

Wystawa prezentowana na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

3. Wydawnictwa

- Marcin Owsiański, *Tiegenhof | Nowy Dwór w 1945 roku. Koniec i początek miasta na Żuławach*, Sztutowo 2017.
- Martin Nielsen, *Raport ze Stutthofu*, red. E. Grot, Sztutowo 2017.
- *Zeszyty Muzeum Stutthof 5 (15)*, red. A. Gąsiorowski, P. Chruścielski, Sztutowo 2017.
- *Żuławy w 1945 roku. Źródła z niedalekiej przeszłości*, red. A. Gąsiorowski, J. Hochleitner, Sztutowo 2017.
- *Przewodnik. Piaśnica. Miejsce niemieckich zbrodni na Pomorzu w 1939 roku*, red. M. Odyńiecki, J. Józefczyk, Muzeum Stutthof w Sztutowie, Wejherowo 2017.
- *Guidebook, Piaśnica. A scene of German crimes in Pomerania in 1939*, ed. M. Odyńiecki, J. Józefczyk, Muzeum Stutthof w Sztutowie, Wejherowo 2017.
- Tomasz Mering, *Las Piaśnicki. Fabularyzowany komiks historyczny*, wydanie II, Muzeum Stutthof w Sztutowie, Wejherowo 2017.
- Tomasz Mering, *The Piaśnica forest. A historical non-fiction comic book*, first edition, Museum Stutthof in Sztutowo, Wejherowo 2017.
- Mateusz Ihnatowicz, *Villa Musica. Dzieje gniazda Panków w zarysie*, wydanie II, Muzeum Stutthof w Sztutowie, Wejherowo 2017.

4. Działalność naukowa

Pracownicy publikowali w wydawnictwach krajowych i zagranicznych artykuły związane z historią obozu Stutthof i konspiracją pomorską. Wśród nich znalazły się m.in.: *Członkowie TOW Gryf Pomorski w KL Stutthof*, publikacja w „Polsce Zbrojnej”, czasopiśmie Wojskowego Instytutu Wydawniczego; *Fińscy marynarze w obozie Stutthof*, publikacja w „Naszej Historii”; *In die Familie zuruckgeholt. Ein Forschungsprojekt erhellt das Shicksal eines Rosa – Winkel – Hafplings im KL Stutthof*, artykuł, który ukazał się w „Der Westpreusse – Unser Danzig”. Pracownicy dokonywali recenzji wydawniczych, brali udział w promocji wydawnictw, uczestniczyli w konferencjach i sesjach organizowanych przez instytucje krajowe i zagraniczne. Udzielono konsultacji i wzięto udział w filmie B. Maliszewicz na temat bł. ks. Alojzego Ligudy, werbisty, więźnia obozu Stutthof, KL Sachsenhausen i KL Dachau oraz w filmie M. Pobudzina *Zamach na Hitlera na Pomorzu*.

Kontynuowano badania naukowe, prowadząc je równolegle z działalnością edukacyjną. Pracownicy Muzeum Piaśnickiego w Wejherowie, Oddziału Muzeum Stutthof, przeprowadzili liczne kwerendy naukowe, między innymi w Bundesarchiv w Berlinie i Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz Berlin. Dodatkowo wraz z Komisją Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wykonano prospekcję terenu przy pomocy wykrywacza metalu.

5. Działalność edukacyjna

Rozpoczęto prace nad *Ofertą edukacyjną Muzeum Stutthof*, dostosowaną do nowej podstawy programowej w edukacji szkolnej. Kontynuowano współpracę ze szkołami, które realizowały roczne projekty historyczne. W 2017 roku nastąpiło usankcjonowanie programu *Wolontariat w Muzeum*. Zrealizowano konferencję edukatorów i nauczycieli z regionu we współpracy z Instytutem Yad Vashem z Jerozolimy. Pracownicy naukowcy prowadzili również prelekcje i wykłady w szkołach. Muzeum Piaśnickie, Oddział Muzeum Stutthof w ramach działań popularyzatorsko-edukacyjnych zrealizowało wykłady dla młodzieży szkolnej i studentów oraz filmy dokumentalne; wydano historyczny komiks i przewodnik w wersjach językowych polskiej i angielskiej.

6. Wolontariat

„...Jeśli Ci umilkną, kamienie wołać będą” (Ewangelia św. Łukasza 19,40) – program wolontariatu w Muzeum Stutthof w Sztutowie.

12 marca 2017 r. z okazji 55 rocznicy powołania Muzeum Stutthof został ogłoszony program wolontariatu. Skierowany on został do osób indywidualnych i grup szkolnych, organizacji oraz instytucji. Jedynym warunkiem przystąpienia doń jest chęć pracy w szczególnym miejscu, jakim jest miejsce pamięci – Muzeum na terenie byłego obozu koncentracyjnego. Wolontariusze współpracują przy organizacji wydarzeń okolicznościowych, obsłudze ruchu turystycznego, opracowywaniu wspomnień więźniarskich, przygotowywaniu zajęć edukacyjnych czy pracach porządkowych dla pamięci Ludzi i Miejsca.

Wolontariat
w muzeum

Stutthof | Muzeum Stutthof w Sztutowie
NIEMIECKI NAZISTOWSKI OBOZ KONCENTRACYJNY I ZAGLADY (1939-1945)

7. Gromadzenie zbiorów

W 2017 r. Dział Muzealiów wzbogacił się o zabytki:

- skrzypce, na których grał więzień polityczny Wiktor Januszewski podczas pobytu w obozie. Zgodnie z ostatnią wolą zmarłego instrument został przekazany przez córkę Danutę Kostro do Muzeum wraz z całym wyposażeniem: dwoma smyczkami, zapasowymi strunami, pudełkiem po kalafonii, futerałem i pokrowcem (nr inw. MSt-II-4-218-226);
- przedmioty nielegalnie wytworzone przez więźniów w obozie: aluminiowy sygnet, ozdobna broszka w formie inicjałów BM, kłamra od paska zrobiona z drutu (nr inw. MSt-I-4-296-298); **4.**
- przedmioty związane z funkcjonowaniem obozu: blaszki z numerami klatek z królikarni obozowej (nr inw. MSt-II-4-212-214), odważniki **2.** (nr inw. MSt-II-4-215-217) oraz imadło (nr inw. Mst-II-4-227), na którym w warsztatach obozowych pracował Roman Tarnowski;
- kolekcja dzieł sztuki powiększyła się o obraz z wizerunkiem Chrystusa dźwigającego krzyż, namalowany w KL Ravensbrück. Obraz został odnaleziony przez więźniarkę Karolinę Skoczylas w dniu wyzwolenia obozu i zabrany przez nią do domu (nr inw. MSt-I-4-299);
- decyzją PWKZ w Gdańsku muzeum otrzymało w depozyt zabytki pochodzące z badań archeologicznych prowadzonych na terenie byłego obozu. Wśród nich znajdują się gliniane popielniczki nielegalnie wykonane przez więźniów w obozie oraz blaszki z numerami więźniów pochodzące z magazynów Effektenkammer. Najwięcej jest przedmiotów odebranych więźniom po przybyciu do obozu: ozdobne broszki **3., 5.**, grzebień, oprawki okularów **1.**, szczoteczki do zębów.

8. Działalność dokumentacyjna

Wśród wielu nabytków w 2017 r. na uwagę zasługują oryginalne dokumenty wystawione na nazwisko Leona Wojtaszewskiego, więźnia o numerze obozowym 10743 – Schutzhaftbefehl: dwa listy obozowe z KL Stutthof i KL Auschwitz oraz dokument zgonu wystawiony w KL Auschwitz. Zarówno te dokumenty, jak i kopia dokumentu zwolnienia z KL Stutthof, wystawionego na nazwisko Alojzego Aleksandrzaka, więźnia o numerze obozowym 8833, pozwoliły, w związku z niezachowaniem się dokumentacji obozowej obu więźniów, uzupełnić kartotekę Archiwum Muzeum Stutthof. **1.**

Zbiory ikonograficzne uzupełniło też zdjęcie z wycieczki do Wilna w 1937 r. grupy Polaków z Gdańska, w której uczestniczyli bł. ks. Bronisław Komorowski i Anastazy Wika–Czarnowski, zamordowani w obozie Stutthof w 1940 r. **4.**

Spośród dokumentacji dotyczącej osadzania Polaków w innych obozach koncentracyjnych bardzo interesujący materiał przekazał Bartłomiej Botor. Były to dokumenty ks. Wojciecha Konrada – dokument śmierci wystawiony w KL Dachau, pismo z komendantury obozowej powiadamiające siostrę księdza o jego zgonie oraz fotografia.

Pozyskano również listy do żony i dzieci, pisane z KL Stutthof przez Cyryła Zalewskiego, członka Morskiego Klubu Krótkofalowców.

Dużą wartość stanowią materiały pozyskane od Rajmunda Głębina, dotyczące obozu przesiedleńczego w Prabutach. Są to zdjęcia jego ojca zamordowanego w listopadzie 1939 r. w Piaśnicy oraz jego matki i siostry, z którymi Rajmund Głębina przebywał w obozie w Prabutach. **2., 3.**

Ponadto do zbioru materiałów dotyczących Polaków w innych obozach koncentracyjnych zakupiono łączną ilość 87 dokumentów, w tym między innymi 40 oryginalnych listów wysłanych z KL Dachau przez Henryka Kuźmierkiewicza do rodziny oraz 24 listy pisane przez rodzinę do Henryka Kuźmierkiewicza, do KL Dachau.

Na stronie www.stutthof.org został udostępniony on–line katalog biblioteczny.

1.

2.

3.

4.

9. Inwestycje

W 2017 r. na podstawie planów inwestycyjnych zatwierdzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego dokonano zakupu dwóch pojazdów elektrycznych typu Segway oraz zakupiono sprzęt komputerowy z dotacji w wysokości 120 000,00 zł. Z bieżących środków finansowych przeprowadzono remont kolejnych pomieszczeń w budynku byłej Komendantury (I piętro skrzydła północnego) na kwotę 79 335,00 zł. Ze środków finansowych własnych zrealizowano roboty budowlane w budynku poobozowym byłych stajni za kwotę 335 430,00 zł. Muzeum Piaśnickie w Wejherowie, Oddział Muzeum Stutthof w bieżącym roku skupiło się na organizacji pracy oraz inwestycjach projektowo–remontowych w ramach przygotowania siedziby.

17-05-2011
George Ollis
England.

17-5-2011
Dorothy Ollis
England

Yesterday
history

oraz
Losie
beams

30.04.2012v.

KU PA MIĘCI
Aurek - Pasiek
Jolanta - Mory
21.07.2010

Aleksandra Zukowska
Maciej Zelman

Sztutowo

26.11.2010r. - Gorzów Wlkp.
Zespół Szkół Mechanicznych
wraz z wymianą z Duisburga.
Składamy hołd ofiarom.
uczniowie i nauczyciele.

26.11.2010 - Duisburg
Walther-Rathenau Berufskolleg
Schüleraustausch mit Gorzów
In Gedanken an die Opfer
Schüler und Lehrer.

18.12.2010

Wiestawa
Diana

LITWA

Zruchujemy do siebie
przyjść.

I am deeply moved by the terrible crimes committed by Germans in the name of Germany during World War II. I bow down before all the victims. It is our responsibility to remember those unspeakable facts and draw the necessary conclusions: Never again, Niemals wieder, nigdy więcej!

We need to educate the younger generations about this tragic history, continue on the path of Polish-German reconciliation and further build our common Europe as a bulwark against war and nationalism.

Thank you for the good work undertaken by the Museum and its collaborators.

Rolf Nickel
Ambassador of the Federal Republic of Germany
to Poland

Nov. 10, 2017

IV. Biblioteka

Muzeum Stutthof dysponuje ogólnodostępną biblioteką. Przez 10 lat funkcjonowania Muzeum dokonało inwestycji w zakresie remontowym i wyposażenia. Przystosowano pomieszczenia, zakupiono system regałów, stworzono bazę elektroniczną księgozbioru w programie Libra 2000, wprowadzono katalogi dostępne on-line.

W latach 2007–2017 dokonano 1139 wpisów katalogowych.

Rok	Zakupy do księgozbioru (liczba)
2007	454 (w tym zakupione przed 2007 rokiem)
2008	16
2009	–
2010	–
2011	–
2012	6
2013	377
2014	86
2015	88
2016	81
2017	31
Razem	1139

V. Frekwencja

Lata	Turyści zagraniczni	Dorośli	Młodzież	RAZEM	Grupy	W grupach
2007	18 044	55 988	23 294	120 000	646	22 674
2008	18 301	58 145	24 998	126 404	767	24 960
2009	10 211	44 818	20 903	98 990	779	23 058
2010	10 273	45 003	28 019	83 295	822	23206
2011	9 843	54 741	34 973	99 557	705	20 155
2012	9 203	40 300	32 063	81 566	749	21 284
2013	8 569	45 450	27 983	82 002	720	19 859
2014	8 701	45 194	29 064	82 959	790	20 553
2015	8 803	46 753	29 442	84 998	912	23 030
2016	11 395	57 772	29 112	98 279	923	23 020
2017	11 989	62 212	32 666	106 867	1 062	23 218

– lata 2007-2009 – na kategorię RAZEM składają się kategorie: Turyści zagraniczni, Dorośli, Młodzież oraz W grupach;
 – od 2010 r. zwiedzający w grupach są już ujęci w poszczególnych rubrykach.

VI. Finanse

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego zapewnia środki niezbędne do utrzymania i rozwoju Muzeum Stutthof. Majątek Muzeum wykorzystuje się dla realizacji zadań wynikających z działalności statutowej. Muzeum prowadzi, jako dodatkową, działalność gospodarczą, a dochód uzyskany z działalności gospodarczej wykorzystuje się w celu finansowania działalności statutowej Muzeum. Działalność ta finansowana jest z uzyskiwanych przychodów, na które składają się:

1. dotacja z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
2. przychody z prowadzonej działalności gospodarczej, tzw. środki własne;
3. pozostałe środki otrzymywane od osób fizycznych i prawnych oraz z innych źródeł, np. darowizny czy też inne dotacje.

Muzeum prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie i innych obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa.

1. Wysokość otrzymanych dotacji i innych środków publicznych

	MKIDN – dotacja podmiotowa	MKIDN – dotacja celowa	Inne środki publiczne – jakie
2007	2.460 000,00	371 369,02 – 361 060,50 dotacja celowa inwestycyjna – 10 308,52 Fundusz Promocji Kultury	0,00
2008	3.080 000,00	280 873,22 – 210 049,04 dotacja celowa inwestycyjna – 70 824,18 Fundusz Promocji Kultury	0,00
2009	2.635 944,00	138 542,82 – 124 921,78 dotacja celowa inwestycyjna – 13 621,04 Fundusz Promocji Kultury	45 879,90 (Narodowe Centrum Kultury)
2010	2.852 000,00	580 250,96	10 000,00 (Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych)
2011	2.992 000,00	399 015,50	16 000,00 (Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych)
2012	3.685 000,00	397 787,34	0,00
2013	3.485 000,00	0,00	0,00
2014	3.585 000,00	799 999,49	0,00
2015	3.984 000,00	3.335 255,93	8 283,55 (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego)
2016	5.181 000,00	414 567,66 – 397 367,66 dotacja celowa inwestycyjna – 17 200,00 dotacja celowa inwestycyjna	0,00
2017	6.065 000,00	827 945,66 – 417 800,32 dotacja celowa inwestycyjna – 410 145,34 dotacja celowa bieżąca	0,00

2. Przychody własne

	PRZYCHODY WŁASNE (w tys. zł)
	Ogółem w roku
2007	253
2008	268
2009	346
2010	339
2011	320
2012	370
2013	374
2014	355
2015	389
2016	447
2017	471

3. Pozostałe przychody

	POZOSTAŁE PRZYCHODY (w tys. zł)
	Ogółem w roku
2007	23
2008	70
2009	70
2010	33
2011	56
2012	38
2013	47
2014	31
2015	158
2016	225
2017	370

4. Koszty działalności bieżącej

KOSZTY DZIAŁALNOŚCI BIEŻĄCEJ

(w tys. zł)

	Wynagrodzenia (osobowe, bezosobowe)	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	Pozostałe koszty rodzajowe (amortyzacja, materiały, usługi, remonty itp.)	Pozostałe koszty	Ogółem w roku
2007	1891	332	486	133	2842
2008	2188	426	689	81	3384
2009	2067	401	611	103	3182
2010	2139	412	641	134	3326
2011	2063	446	746	82	3337
2012	2154	460	1211	113	3938
2013	2201	461	1036	109	3807
2014	2223	473	995	101	3792
2015	2247	478	1407	548	4680
2016	3138	626	1737	296	5797
2017	4206	785	2059	317	7367

VII. Rada Muzeum Stutthof w Sztutowie

Rada Muzeum przy Muzeum Stutthof w Sztutowie w latach 2007–2011, powołana Decyzją nr 6 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 lutego 2007 roku.

- 1) Jolanta Adamska, Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa
- 2) Henryk Dannemann, Koło Byłych Więźniów Politycznych KL Stutthof w Sopocie
- 3) Stanisław Kochanowski, Gmina Sztutowo
- 4) Tomasz Kranz, Państwowe Muzeum na Majdanku w Lublinie
- 5) Dr inż. Jerzy Litwin, Centralne Muzeum Morskie w Gdańsku
- 6) Dr Janusz Marszalec, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku
- 7) Tadeusz Matusiak, były Dyrektor Muzeum Historycznego Miasta Gdańska oraz Muzeum Stutthof w Sztutowie
- 8) Prof. dr hab. Mieczysław Nurek, Zakład Najnowszej Historii Powszechnej Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego
- 9) Konstanty Rosener, Pomorski Urząd Marszałkowski
- 10) Danuta Styp-Rekowska, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku
- 11) Prof. dr hab. Jan Sziling, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Rada Muzeum przy Muzeum Stutthof w Sztutowie w latach 2011–2015, powołana Zarządzeniem nr 13 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 marca 2011 roku.

- 1) Dr hab. Grzegorz Berendt, Uniwersytet Gdański, Instytut Pamięci Narodowej
- 2) Dr Maria Kasprzycka, Muzeum Archeologiczno–Historyczne w Elblągu
- 3) Stanisław Kochanowski, Gmina Sztutowo
- 4) Tomasz Kranz, Państwowe Muzeum na Majdanku w Lublinie
- 5) Dr Janusz Marszalec, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku
- 6) Alfons Miszewski, były więzień KL Stutthof
- 7) Jacek Nowiński, Biblioteka Elbląska
- 8) Prof. dr hab. Mieczysław Nurek, Zakład Najnowszej Historii Powszechnej Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego
- 9) Konstanty Rosener, Pomorski Urząd Marszałkowski
- 10) Danuta Styp-Rekowska, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku
- 11) Artur Zawadka, Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa

**Rada Muzeum przy Muzeum Stutthof w Sztutowie w latach 2015–2019,
powołana Zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 lipca 2015 roku.**

- 1) Dr hab. Grzegorz Berendt, Uniwersytet Gdański, Instytut Pamięci Narodowej
- 2) Stanisław Kochanowski, Gmina Sztutowo
- 3) Dr Tomasz Kranz, Państwowe Muzeum na Majdanku w Lublinie
- 4) Dr Janusz Marszalec, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku
- 5) Alfons Miszewski, były więzień KL Stutthof
- 6) Prof. dr hab. Mieczysław Nurek, Zakład Najnowszej Historii Powszechnej
Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego
- 7) Konstanty Rosener, Pomorski Urząd Marszałkowski
- 8) Dr Janusz Trupinda, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska
- 9) Elżbieta Wasilenko, Pomorski Kurator Oświaty
- 10) Artur Zawadka, Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa
- 11) Dr Anna Ziółkowska, Muzeum Martyrologiczne w Żabikowie

**Rada Muzeum przy Muzeum Stutthof w Sztutowie w latach 2015–2019, powołana Zarządzeniem Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 lipca 2015 roku i zmieniona Zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
z dnia 3 czerwca 2016 roku i z dnia 30 maja 2017 roku.**

- 1) Dr hab. Grzegorz Berendt, Uniwersytet Gdański, Instytut Pamięci Narodowej,
Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku
- 2) Agnieszka Kowalska, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku
- 3) Dr Tomasz Kranz, Państwowe Muzeum na Majdanku w Lublinie
- 4) Dr Janusz Marszalec, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku
- 5) Alfons Miszewski, były więzień KL Stutthof
- 6) Prof. dr hab. Mieczysław Nurek, Zakład Najnowszej Historii Powszechnej
Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego
- 7) Kmdr dr inż. Mariusz Mięsikowski, Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni
- 8) Dr hab. Janusz Trupinda, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska
- 9) Elżbieta Wasilenko, Pomorski Kurator Oświaty
- 10) Artur Zawadka, Rada Ochrony Walk i Męczeństwa
- 11) Dr Anna Ziółkowska, Muzeum Martyrologiczne w Żabikowie
- 12) Tomasz Snarski, Adwokat

VIII. Wykaz etatowych pracowników Muzeum Stutthof w Sztutowie, zatrudnionych w latach 2007–2017

Bogusława Bednarczyk
Katarzyna Bieszke
Monika Brodacka
Jadwiga Buda
Anna Chinc
Piotr Chruścielski
Bogdan Chrzanowski
Urszula Czapiewska
Małgorzata Daniluk
Monika Dobranz
Laura Drynko
Romuald Drynko
Danuta Drywa
Grzegorz Dziawgo
Marta Florkowska
Mirosława Gajewska
Tomasz Gąsecki
Andrzej Gąsiorowski
Jerzy Gębacki
Agnieszka Glazer
Tadeusz Góra
Adam Górnowicz
Elżbieta Grot
Magdalena Idzik
Mateusz Ihnatowicz
Katarzyna Jagielska
Janosz Józefczyk
Ewa Kanar
Artur Kamiński
Iwona Kentzer
Agnieszka Kłys
Bogusław Kowalczyk
Mirosław Kozłowski
Zdzisław Krauza
Krzysztof Krężlewicz
Justyna Krzyżanowska
Jan Kucharski
Zenon Kwiatkowski
Tomasz Linsztet
Bożena Leszczyńska
Wiesław Leszczyński
Jarosław Łapawa
Piotr Łyczak

Jadwiga Małkowska
Kazimierz Małkowski
Ewa Malinowska
Jolanta Mazurek
Aleksander Michalak
Anna Misiaszek
Wiesław Misiaszek
Stefania Müller
Zofia Nieckarz
Waldemar Niedzielski
Zbigniew Nikołajuk
Danuta Ochocka
Dariusz Ochocki
Henryk Ochocki
Marek Orski
Monika Osowska
Anna Ossowska
Danuta Ostrowska
Małgorzata Oszczyk
Marcin Owiński
Henryka Pacewicz
Teresa Patsidis
Katarzyna Pawlaczyk
Marcin Parzątko-Lipiński
Ryszard Pażątka-Lipinski
Piotr Piechnik
Zygmunt Proniewicz
Jacek Pudliszewski
Ryszard Puszczewicz
Marek Rogowski
Zdzisław Skrzyński
Anna Skupińska
Marek Smosny
Mieczysław Smosny
Krzysztof Steyer
Piotr Szulc
Andrzej Szumała
Maria Szymańska
Waldemar Szymański
Piotr Tarnowski
Bogusława Tartakowska
Marcin Walkowiak
Magdalena Wedelstedt

Wirginia Węglińska
Maria Wilk
Klaudia Wołowska
Lech Wołowski
Wiesław Wybraniec